

Szerkesztőség

Árad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

g utv. Regelo Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Áradi Nyomda Vállalat.)

Sürgönycím: Közlöny, Árad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 360 Lei.
Fél évre ... 180 Lei.
Negyed évre ... 90 Lei.
Havonta ... 30 Lei.

Hirdetések díjazás szerinti vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

A valutajavítás.

Kellemes helyzete van a jóvalutájú államnak, kellemetlen a rossz valutájú országnak, de a legkellemetlenebb helyzete annak van, amelynek a valutája állandóan hullámzik. Meg lehet kockáztatni azt az állítást, hogy nyugodtabb és biztosabb viszonyok között él ma a 0.0075-ös osztrák koronával dolgozó bécsi kereskedő vagy iparos, mint az e pillanatban 15.20 svájci frank áru cseh koronát használó prágai kereskedő, vagy vállalkozó. Ausztriában egy idő óta nyugodt bázison kalkulálhat a kereskedő, míg a prágai nem tudja, hogy mire virrad holnap.

Csehszlovákia minden ambícióját abba helyezte, hogy az utódállamok között neki legyen a legjobb valutája. Szép törv és szép ambíció ez, ha természetes uton vihető keresztül. De katasztrófalisan bizonyult Csehországban, mert minden természetellenes akció megfosszolja magát. Csehszlovákia felhagyta a valutáját, de tönkretette vele iparát, kereskedelmét és mindennemű nevezendő cseh vállalkozást. Nyakra-

főre buknak régi kereskedők és közismert az az akasztófahumor, ami Csehszlovákiában most szájról-szájra jár, hogy egy gonosz szerelmes pár száguld végig az országom és mindent elpusztít, a mi útjába esik. Még a nevük is tökéletesen cseh hangzású. Inzól Vencel ur jegyet váltott Kohn Kurzula kisasszonnyal és most borzalmas nászútjukat járják végig Csehországon, mögöttük rombadől, ég minden, felperzselt pusztaság jelzi nyomukat. A csehszlovák kormányt tréfálja a nép ezzel a szójátékkal, a csehszlovák kormány pénzügyt politikáját.

A csehek, hogy piacot teremtsenek iparuknak, törvébe vették a jugoszláv dinár feljavítását is. A csehi bukások után most sorra következnek a jugoszláv bukások. Ezt a csehországi valutajavító akciót már jóval előbb megelőzte Hegedűs Lőránt magyar valutajavító kísérlete. Hegedűs még Rasinnál is nagyobb naivitással fogott hozzá a magyar korona feljavításához. Azt hitte, hogy svájci valutavásárlásokkal és néhány gyönyörűen megkonstruált parlamentti és egyéb közgazdasági beszéddel fel lehet javítani az

ország valutáját. Az intenciókat nem lehet elítélni. Hegedűs és Rasini, mindkettő jót akart a maga országának. Egy bizonyos idő tapasztalata kellett hozzá, hogy bebizonyosodjék: ilyen módon valutát javítani nem lehet. Minden valuta csak természetes uton javítható meg.

Nekünk szerencsénk van, hogy néhány ilyen szomorú végű tapasztalat járt előttünk s most már nem a magunk, hanem más kárán tanulhatjuk meg, hogy a valuta vitásnak azok a módjai amelyeket Magyarországon és Csehszlovákiában használtak, az ország közgazdasági helyzetére katasztrófát hoznak.

Az utódállamok közül a legnagyobb mértékben nálunk van meg minden előfeltétele a valuta természetes uton való megjavításának. Magyarországnak szénben, fában, sóban, petróleumban és más egyebekben bevételre van szüksége. Csehszlovákia földje nem termi meg a gabonát, a kenyert, amelyre az állam polgárságának szüksége van. Neki is horribilis összegeket kell importálni fordítani, mert különben éhen hal. Románia abban a rendkívül

kellemes helyzetben van, hogy természeti kincsekkel túltel megáldotta a sors. Itt az export óriási lehet, az import minimálisra csökkenthető. Csak jól kell gazdálkodni az ország természeti kincseivel.

Feltételezzük és hisszük, hogy pénzügyminiszterünk élénk figyelemmel kíséri a külföldön történt balsikerű valutajavító akciókat, amelyek megrázkódtatásnak tették ki a szomszédos államokat és hisszük, hogy tanul ezeknek a szerencsétlenkezű kollégáinak példájából és a mesterséges valutajavítás helyett tökéletesíteni igyekszik a kormány a szállító eszközöket, keresztülviszi az adminisztráció megjavítását és semmi esetre sem indítja meg a bankóprést. Az új adózási rendszerrel pedig drámai szigorral lesznek figyelemmel arra, hogy az ország minden részében olyan pontossággal fizessék az adót, mint Erdélyben. Ha ezeket a szempontokat betartják, akkor nem lesz szükség semmiféle mesterséges valutajavításra, mert a lel magától is oda fog emelkedni Európa legjobb valutái közé.

Egy siremlék a Vebi Sidará-ban.

Irta: Königsegg Lajos gróf.

Ezerkilencszázhatban dolgom akadt Cote Somal fővárosában Djiboutiban. A „város“ elnevezés erős nagyolás volt, mert bizony az alig több mint egy kezdetleges, álmos telep. Kikötője hemzseg az emberevő cápától, a „Hotel“-nek csufolt le-bujban éjjel megeszik az embert a moszkitók és ha sétálni megy, óvatosan járjon, nehogy rálépjen — egy a forró homokban nappali álmát édesdeden alvó — scorpiora. Ebből pedig itt akkorák vannak, mint egy-egy fiók homár. Fővárosnak kell nevezni három okból. Először: a tartománynak nincs második városa; másodsor: itt székel a kormányzó, aki a távoli anyaország személyesítője; és harmadsor: mert itt van letelepedett francia borbély.

A város közönsége nagyon korán kelő. Még alig dereng, megnyílnak az üzletek ajtajai és hat órákor minden hivatal megkezdzi működését. Az igaz, hogy már kilence be is fejezi. Akkor megy kiki haza és alszik este hat óráig. Akkor kezdődik az igazi élet. Megtelnek a székek a kávéházak, a „Salon“ előtt és az utca közepére kihurcolt asztalok mellé telepedik le a család és — hol vidám társalgás, hol családi perpatvar közepette — fogyasztják hét órai ebédjüket. Ez itt így szokás. És a

djibouti-i hölgyek nem volnának asszonyok, ha nem kísérik éber figyelemmel, hogy a szomszéd asztalnál mit esznek. Az idegennek kezdetben kellemetlen érzést okoz az a látvány, hogy úgy settenkedik minden asztal körül egy-egy szelidített leopárd, — a neki dobott falatokra várva — akár nálunk a macska. Na, de idővel ezt is megszokja az ember.

Dolgaimat elvégeztem és már készültem elutazni, midőn egy távirat érkezett Ada-Galla állomásról, azt újságolva, hogy a Vebi Sidarán átvézető nagy vashidat elvitte az ár. Ennek következtében az igazgatóság a vonatjáratokat beszüntette. Az eset meglehetősen titokzatos volt, mert hiszen köztudomású, hogy Ada-Galla a legkietlenebb sivatagban fekszik. Közvetlen az állomás mellett terül el a Vebi Sidara, — egy völgyfenék — mely fölött igaz ugyan, hogy egy hosszú vashidon robot a vonat; de úgy tudtuk, ezt csak azért építették ide, mert ez olcsóbb, mint a magas töltés. Víznek nyoma sincs e völgyben; itt elepedhet szomjúságban a tikkadt vándor, kit sorsa e pusztaságba hozott. Annyi vizet nem talál, hogy szomját oltaná; nem hogy az egy négyszáz méter hosszú, hat méter magasan fekvő vasrácsos hidat elsodorjon. Hát hiszen majd meglátjuk, itt minden lehetséges.

Este, — jobb szórakozás hiányában — én is az orieumban ültem

Természetes, hogy azt Moulen Pougének hívták, már csak azért is, hogy önkéntelenül Páris-t juttassa az ember eszébe. A műsor már igen keleties volt. Igen sok hastánc, unalmas hindu kigyóbüvölők, zene a budakeszi nivón. Alig végezte be százszori látott mutatványát Jonston a békavők királya, tudtam, — kívülről ösmerve a műsort — hogy most Mademoiselle Erzsi Hunyadi következik, ki énekl: „Bob urfi hej legény a talpán“ mely tetteivel akaratlanul is elárulja, hogy az idősebb korosztályba tartozik; midőn hozzám jön Mr. Robineaux a forgalmi főnök és így szól:

— „Kérem, ne türelmetlenkedjen; holnap déiben indítok egy szerelvényt Ada-Galla állomásra. Magam fogom vezetni, hogy lássam, mi van ott. Utasokat is viszek. Ott megéjszakázhatnak és másnap reggel folytathatják útjukat Harrár felé. Üdvözölheti tőlem a Kegyzmács Josef-et. Külömben mit szól Mademoiselle Erzsihez?“

Válaszomat be sem várja, kezét fog és már szalad vissza társaságához. Nem baj, a lényeg az, hogy holnap utazunk.

Másnap déiben, az utazni szándékozók találkoztunk az állomáson. Tekintettel arra, hogy tíz nap óta ez az első induló vonat, aránylag sokan vagyunk. Két Calcuttában állomásozó katonatiszt, kik hat év óta

nem voltak hazájokban és most: rég várt szabadságukat. Adal-ban töltik el oroszán vadászaton. Két olasz kereskedő, kiket a Liverató frér. cég Aden-ből küld le Wollóba zebu bőröket vásárolni. Nem érdekes emberek. Nagy feltűnést kelt egy szép fiatal asszony, az addis-abbebai olasz consul titkárának neje, kik csak tíz nappal ezelőtt keltek egybe Rómában. Szerencsére a menvecske Zará-ban született és így mint honfitársnővel, hamar összebarátkozunk. Na meg a forgalmi főnök, ki nem lett volna francia, ha nem bőbeszédű és saját csekélységem. Ennyien foglaltunk helyet a kocsifapadain, míg a másokban csak feketék utaztak.

Érdekes egy vasut ez a Chemin de fer Ethiopien. A vonal hossza hatszáz kilométer és kiindulásától végpontjáig egyetlen községet sem érint. Egyszerűen azért, — mert nincs. A mozdony örült rohanását csak olyankor szünteti be, ha vizet kell felvennie. Rendes körülmények között hetenként egyszer közlekedik, de akkor sincs mindég utas. A szerelvény viztartányokat visz magával, — és azon állomások személyzete, melyen nem sikerült kutat furni — így lesznek ivóvízzel ellátva. Az állomások úgy néznek ki, mint egy „erőd“. A kerítése lövéses és fekete — a vasut saját askari katonasága — tartja megszállva. És ez

Nincs petróleum Aradon.

(Aradi nagykereskedő a petróleumhiányról. — A kormány engedélyezte a belföldi áremelést.)

Románia petróleumforrásai olyan bő termést biztosítanak, hogy nemcsak a belföld, hanem a külföld szükségleteinek nagyrészt is ellátják petróleummal. Így tanítja ezt a közgazdaság tudománya. Ezzel szemben csodálkozással állapíthatjuk meg, hogy Aradon nem lehet napok óta petróleumot kapni. És más városokban ugyanez a helyzet: dacára a bőven termő forrásoknak: *nincs petróleum*. A petróleumhiány okáról érdeklődtünk Adler Andor aradi nagykereskedőnél, aki a következőket mondotta az Aradi Közlöny munkatársának:

— Már hetek óta folynak tárgyalások a kormány és a petróleumfinomítók között. A petróleumforrások tulajdonosai üzemiüket ugyanis az exportra bázisolták, mert a belföldi forgalomban olyan alacsony áron kellett árusítani, hogy az ebből támadó haszonból nem lehetett a petróleumüzemeket fenntartani. Az exportálásból származó jövedelmek azonban busásan kárpótolták a petróleumforrások tulajdonosait. A petróleumfinomítók kérésrel fordultak a Kormányhoz, hogy engedélyezze a petróleum árának a belföldi forgalomban való tölemelését. A Kormány a kérésre azzal válaszolt, hogy beszüntette a petróleum és benzín exportját. A petróleumfinomítók pedig beszüntették a termelést. Hetek óta folynak tárgyalások a finomítók vezetői és a kormány között. Közben, mert megszűnt a termelés, elfogyott a petróleum. Tegnapelőtt a tárgyalások eredményesen befejeződtek. A kormány engedélyezte a petróleum és a benzín további exportálását és a petróleum árának mérsékelt emelését a belföldi forgalomban. Most már csak a szállítástól függ, hogy Aradon egy két napon belül lesz-e petróleum.

Szabadonbocsátott

aradi kereskedő.

(Akket bélyeghamisításért letartóztatták.)

Az aradi rendőrség néhány nappal ezelőtt letartóztatta Móricz József, Hammer Sándor és Steiner Sándor aradi kereskedőket, akiknél nagymennyiségű hamisított okmánybélyeget találtak. Az Aradi Közlöny annak idején részletesen beszámolt erről az ügyről, amely Dávidovits József timisoarai (temesvári) pincér letartóztatásakor tett vallomása-nak folyamánaként keletkezett. A társaságnál több mint ötven ezer lejt értékű hamisított okmánybélyeget találtak, amit a rendőrség lefoglalt. A letartóztatott kereskedőket átkísérték az ügyész ségre és ügyükkel meg foglalkoz-

zott Sommer Nándor vizsgálóbíró. A vizsgálat során nem nyert megállapítást az, hogy a hamisított bélyegeket forgalomba hozták és mivel a törvény csupán a hamisítványok készítését és forgalombahozatalát tiltja, a jelen esetben büncselekmény nem forog fenn. A három aradi kereskedő tette legfeljebb kisebb büntetéssel járó vétség, és mert valamennyi-öknek rendes foglalkozásuk és állandó lakásuk van, ma mindhármukat szabadonbocsátották.

Fakuló fotografiák. (Arcképsorozat a régi Aradról.)

Jd. Szalay Károly.

Vannak bútorok, szobák, lakások és miliók, amikből egy szempillantás alatt rá lehet ismerni arra, hogy kik élnek közöttük vagy bennük. Hyen bútorok, szobák, lakása vagy miliója van id. Szalay Károlynak Aradon. Az öreg Szalay ügyvédék szalonjában 1923-ban a múlt század ötvenes éveinek aranyderűs, rozmarinillatú levegője csap meg bennünket. A szalon falán két régi magyar festőnek, nagy odajképei függenek: a Szalay ösök. Ott van az egyik sarokban kiskamói Szalay Józsefnek, a nagyapának arcképe életnagyságban. Az egyik kezében egy szöveget tart, amit 1853-ban az aradi Lövészegylet valamelyik mulatságán lőtt ki a céltáblán. Erre az össze-vissza célzott táblára azután a Szalay József golyójának nyoma mellé valami ismeretlen piktor odafestette idősebb Szalay Károly nagyatyját. Ott van mindjárt még egy másik kép is, a Szalay adótárnoké, azután idősebb Szalay Károly feleségének nagyapjéé, aki a Jankó-családból származik és akit a Szamosy piktor füstölt meg olajban.

Egy sarokban finom faragású fakredenc. Az ornamentikáját Munkácsy Mihály faragta ki könynyedén, amikor még Aradon Albrechtéknél asztalosinas volt. Ennek a szalonnak minden egyes bútordarabja, képe vagy szöve sugárzik a régi magyar patricius családok nimbuszos multjától, atól a kortól, amelyik letűnt és többet soha nem jön vissza. Aki előttem ül a fotelben, az idősebb Szalay Károly, egy pápaszemés, kissé már nehezen látó és nehezen halló öreg ur, nyolc élő gyermek apja, husz élő unoka nagyapja és olyan valaki, aki már dédunokákat is ringat a térdén. A Fábrián-utca nyolcas számú házában ötvennyolc esztendeje él együtt feleségével, egy öregségében is bájos, ősz matrónával, aki most a kezét fogja: egymásnak segítenek az emlékezésben.

(Emlékezzünk régiokról...)

— Előregedtem én kérem. — kezdí Szalay Károly. — engem mindenki ismer Aradon, én már nem ismerek senkit. Tessék csak idefigyelni! Tíz forintért irtam egy adás-vételi szerződést anno dazumal. Egy fizetési fölszólítást ötven krajcárért. Aszongya a fiam, hogy ma egy ilyen fizetési fölszólítás legalább husz lejt és a bélyegköltség. Huszöt forintért

ben büncselekmény nem forog fenn. A három aradi kereskedő tette legfeljebb kisebb büntetéssel járó vétség, és mert valamennyi-öknek rendes foglalkozásuk és állandó lakásuk van, ma mindhármukat szabadonbocsátották.

nagyszerű dísznót lehetett venni akkoriban, ma nem is merem elhinni, annyiba kerül. A pályám? 1855-ben az apám Bécsbe küldött, a jogra. Hatvankettőben irodát nyitottam Aradon. Hatvannégyben megnősültem. Dolgoztam én kérem egyszerre 3-4 segéddel is, olyan jól ment. az ügyvédi irodám. A gyerekkoromból megőrződött egy emlék, amit most elmondok önnek. Tudja mit láttam? Azt, hogy a szerbek betörték Aradra. Nyolc, vagy kilenc éves lehettem.

A Fehér fűszeres boltja előtt jött három szerb, én kint álltam a kapuban, hát látom ám, hogy jönnek a Hunyady-huszárok és mind a hármat levágják. Akkor beszaládtam az apámhoz. Sirtam. Már akkor is ölték egymást az emberek.

(Aki a klienseitől örökölt.)

— Aztán, hogy Aradra jöttem, gyorsan ment előre a pályám. A megyének és a városnak leghiresebb pöreit vezettem. Nem dícsérvéssből mondom, de én olyan ügyvéd voltam, aki a klienseitől örökölt. Báró Atzél Lajostól, akit évtizedeken át képviseltem minden pörös ügyben, annak idején tízezer koronát örököltem, amikor még nagy pénz volt. Konopy Károlytól 15.000 koronát, egy szegény jó zsidóasszonytól, valami Weiszdupf Johiannától 200 koronát. A Blázy Hajnal is hagyott rám ezer forintot, meg a Jászfyné Wawranek Berta pláne minden kis megmaradt vagyonkáját rám testálta. Talán még az is érdekes, hogy a csödtömeggondnoka voltam a szentannai Werner-féle szeszgyárnak, amelyiket tíz esztendőig számoltam föl, meg a vagyonbukott Benoid-gyárnak...

— Városi, vármegyei társadalmi élet? Hát voltam törvényhatósági bizottsági tag, 15 évig adóki-fő bizottsági elnök, örökös ügyvédi kamarai elnök vagyok és az aradi Ipar- és Népbank tiszteletbeli elnöke. De végül is a legfontosabb a jogászság. A hat fiam közül négy jogász. Egy tanácselnök van Budapesten, 2 ügyvéd fiam és egy bíró Losoncon.

A hetvenhétéves vadász).

Most már megszólal a matróna Szalayné is, kedves, öregre ránsosodott arcán fiatalító, finom mosoly derül, amikor mondja:

— Aztán azt is mondd el, Károly, mikor a vaddisznót lótted!

— Hát az úgy volt, hogy két-

csövű puskával kettőt találtam el egyszerre. Két vaddisznót, a pécskal erdőben. Aztán nyulat is vadásztam, hetvenhét éves voltam. Most már csak kítópogok tavasszal a barackai szőlőbe, magammal viszem a hideg kosztot, aztán ojtók meg szemezek a kertben. Egy tavasszal, meg egy nyáron akár huszszor is. Ez a vigasztalásom, a nyugalmam, az örööm ebben a hajlott korban. Meg az ujesztendő. Mert ujesztendőre megtelik ez a szalón, jön a Népbank, meg az Áruforgalmi, meg a Kamara, meg a jóbarátok és gratulálnak. Az idén azt mondta a Hehs Béla, hogy olyanok ők nem lehetnek, mint én. Vajon mit értett alatta?

— Azt mondta, — vágja közbe az őszhaju asszony — hogy, ha idejönnek, szentélyben érzik magukat.

Egy pillanatra én is azt érzem. A nyolcvanéves öreg ur pápaszeme is homályba borul. A matróna a Munkácsy-kredenchez tipeg, törkölyös ürveget hoz, az idősebb Szalay urat is megkínálja. Az öreg pápaszeme kifiszul, mosolyog:

— Saját égetés, az egészségére!

Koccintánk, esend. Biztosan hangosan köszöntöm vissza ezt az egészségére-kívánást, mert ilyen derűs és boldog öregkort megérni csak így lehetett, hogy a koccintást mindig meghallgatta az Uristen.

Fekete Tivadar.

Dr. Demian Aurél nyilatkozata.

(Az új egészségügyi főfelügyelő tervéről. — Köszö a hírek az aradi köz-kórházról.)

Nem régiben hirt adtunk arról, hogy Dr. Demian Aurél, az aradi köz-kórház igazgatóját kinevezték Arad és a szomszédos megyék egészségügyi főfelügyelőjévé. Dr. Demian Aurél már el is foglalta új hivatalát és fokozott ambícióval kezd a szomszédos megyék egészségügyének fellendítéséhez. Az Aradi Közlöny munkatársának alkalma volt beszélgetni az egészségügyi főfelügyelővel, aki a következőket mondotta:

— Nagyszabású terveim vannak, amiket lehetőség szerint ki fogok vinni. Aradmegyén kívül még Hunyad, Temes és Krassószörény vármegyék is igazgatóságom alá tartoznak. Igyekeztem arra irányul, hogy mindenki minden tekintetben meg legyen elégedve működésemmel. Most külön irodát fogok berendezni. A munkálatokkal nemsokára készen leszek. Azt hiszem, hogy a fenti négy megye egészségügye rövidesen rendezve lesz. Szigorúan fogok örködni ugyanis az összes kórházak belső rendje fölött. Ha valahol valami rendellenességet tapasztalok; a legszigorúbban fogok eljárni.

Ezután szó került arról, hogy a városban olyan hírek keringenek, mintha az aradi kórházban bizonyos gazdasági válság lenne.

A kórházigazgató kijelentette, hogy a hírek nem felelnek meg a valóságnak, sőt, ellenkezőleg, az aradi kórházban éppen most van virágzó időszakában. Szó sem lehet anyagi bajokról. Akik ilyen híreket terjesztenek, azok csak rosszakarói a közönségnek és a kórház vezetőségének.

A főfelügyelő továbbá azt is közölte munkatársunkkal, hogy számtalan újítást hoz be. Hosszu prakszisa föltétlenül elegendő arra, hogy nagyszabásu terveit keresztülvigye.

A közönség mindenesetre megnyugtatra veszi tudomásul, hogy az aradi kórházban nincsenek anyagi zavarok: ellentétben azokkal a hírekkel, amelyeket ellenőrizhetetlen elemek terjesztenek és éppen az aradi kórházat választják a rossz hírek célpontjává.

Hogy áll a leu?

Január 13-án fizettek 100 lelért:

Párisban 8 — frankot
Zürichben 3 — frankot.
Budapestben 1450 koronát
Newyorkban 56 centet
Brüsszelben 8.85 frankot
Belgrádban 52.50 dinárt
Berlinben 5650 márkát
Bécsben 37 — koronát
Londonban 1 font 857 lei.

Szabad a házbéremelés Jugoszláviában.

(A lakás — és a lakók vagyoni helyzete.)

Jugoszláviában január elsejével új lakástörvény lépett életbe, amely szerint teljes szabadságot nyert a lakbér megállapítása. A törvény szerint vagy az eddigi házbért fizetik a lakók, vagy pedig ez szabad megegyezés tárgyát képezi. A szabad megegyezés fogalma tág lévén, a lakbérreket is sokféleképpen állapították meg, aminek az lett a természetes következménye, hogy a lakók és a háztulajdonosok között jelentékeny viszály támadt. A háztulajdonosok természetesen mind emelték a lakbért, hiszen a háború eleje óta ráfizettek a házaikra, viszont a lakók már hozzászórtak, hogy emelni ne lehessen s így mindent elkövetnek, a béremelések megakadályozására. Nagybecskerekéről jelentik, hogy a házbéremelések átlaga száz százalékos, de nem ritka az ötszörös, sőt a tízszeres házbéremelés sem. A lakáshivatalhoz panaszok érkeztek, hogy egyes háztulajdonosok ötszáz, hatszáz, sőt ezer százalékos bértöbbletet is követelnek, tekintet nélkül arra, hogy milyen anyagi körülmények között él az illető bérlő. Az üzletek bérét nem igen emelték és ahol emelték is, csak mérsékelten. Ennek az a magyarázata, hogy az üzletek Jugoszláviában rendkívül magasak. A béremelést a legtöbb bérlő nem fogadta el hanem felebbezéssel élt a lakásbírósághoz. Ez a bíróság a napokban ül össze első ízben. Az ítélet meghozatalánál tekintetbe veszik a bérlő vagyoni helyzetét, a ház állapotát, a lakás helyzetét és nagyságát. A lakásbíróságok döntése jogerős.

Aradi spiritiszták között.

(Amikor a médiumot egy háromszázötvenéves lány lelke szállja meg. — Működik a rossz szellem. — Szeánszszalónok Aradon.)

„Lelkében minden asszony katolikus.”
Iznotus.

A spiritizmus-misztikus tudományával komoly és nagynevű tudósok foglalkoznak. Flammarion, Maeterlinck, Conan Doyle érdekes adatokkal próbálják bizonyítani a spiritizmus megdönthetetlen igazságát. Ennek a hitnek vagy tudománynak a hívei az idegeinket roncsoló háború után különösen elszaporodtak. Az emberek a megszokott „apróbb” izgalmaik után valami nagyobb, hatalmasabb emóció után vágytak. A férfiak merész és kockázatos üzletkötésekben próbálják táplálni izgalmaikra vágyó idegeiket. Szaporodnak a morfinisták, az ópiumszívók közöttük. A nők lelke inkább a misztikum felé hajlik. Ezért tapasztalhatjuk, hogy a spiritista szeánszok résztvevőinek háromnegyed része rendszerint nő. Ha a világ, a társadalom problémáit meg akarjuk ismerni — ismerjük meg az embert. Ha a világ kultúrnépeinek hangulatát ismerni akarjuk, ma a világfelfordulás után: csak maradjunk itt Aradon és nézzünk szíjjel.

Aradon számos spiritista társaság van és a társaságok tagjai nagyobbra ismert előkelő nőkből áll, akik feltétel nélkül hiszik a spiritizmus szent dogmáit, amelyben valami szép krisztusi törvény ez a mindenki szeretete. És ha a dogmák ezt a pontját sikerül elhínni az emberek lelkében, a spiritizmus apostolai értékes munkát végeztek.

Aradi hölgyek a szeánszokon.

A Bul. Regele Ferdinand (József főherceg-ut) egyik házában gyűlt össze nemrég egy spiritista társaság. Egy hitetlen is hivatalos volt aki a spiritizmus jelenségeit hipnózissal akarta magyarázni. Az összejövetel főcélja volt a hitetlen meggyőzése. A társaság tagjai egymást testvérnek szólították. Egy biztosító társaság vezetője volt a főrendezője az összejövetelnek. Őszinte szeretet és hit ült mindenki arcán. Még vendégeket vártak. És jött egyszerű fekete ruhában a méltóságos asszony, a grófné, aki nemrég költözött el Aradról.

— Isten hozott testvér — köszöntötték. — (Itt nincs cím, nincs rang, csak a szeretet és a fanatikus hit uralja a lelkeket.) Új vendég jött, egy előkelő aradi hivatalnok, utána egy borbélynak a felesége, a médium.

— Isten hozott testvér . . .

A társaság tagjai egy hosszú asztal köré ültek. A főhelyet a médium foglalta el. Mellette egy református lelkész. A másik oldalon a biztosító hivatal vezetője. Szemben vele egy bankhivatalnok. Csupa ismert aradiak. Egy

urlasszony, akinek szavaló művésze elismert Aradon, áhitattal nézte a médium, a kiválasztott sapadt arcát. Mellette halkán imádkozott egy szépségéről és zenei tehetségéről híres aradi urileány. Misztikus csend támadt. A társaság felállt és összekulcsolt kezekkel halkán imádkozott.

A médium ülve maradt. Különös, lélekbemarkoló hangulat uralkodott a szobában. A lámpa sápadt fénye kísérteties reflexzest vetített az átszellemült arcokra. A fanatikusan csillogó szemek a meynyezet felé fordulva várták a csodát. A profán hitetlenkedő lelkét is megülte a misztikus hangulat. Eleinte küzdött ellene. Gumyos mosolyt erőltetett arcára. A mosoly azonban megfagyott és torz vált. Már nem is csodálkozott volna, ha az élettelen tárgyak megmozdulnak vagy ha elkárhozott lelkek fantasztikus árnyai zsongják körül a szobát.

Elalszik a médium.

Szeme a médiumra tévedt. Hát rádölvén a karosszék támláján aludt a médium. Vagy úgy látszott, mintha aludt volna. Ajkai remegtek és teste, mintha villamos áram futna keresztül, néha kigyózó mozdulatot tett. A percek lassan teltek, mintha órákká váltak volna. Néhány ilyen idegfeszítő perc eltelté után a médium felállt és beszélni kezdett. A társaság többi tagjai keresztet vetettek magukra és leültek. A médiumot egy Lippán ezelőtt háromszázötven esztendővel ezelőtt meghalt tizen nyolc éves leány lelke szállta meg. A médium, azaz a háromszázötvenesztendő fiatal leány elpanaszolta életében elkövetett bűneit, halála utáni vezeklését és lelkének megtisztulását, jó tanácsokat adott a jelenlévő testvéreknek, azután elszállt. A médium visszahanyatlott a székre és néhány pillanatnyi csönd után arca elkékült, ajkai szederjessé váltak és egész teste vonaglani kezdett.

— Megszállta a rossz szellem

— mondották a társaság tagjai, miközben sűrűn vetették a keresztet magukra. A rossz szellem kegyetlenül megkínította a szerencsétlen médiumot. Hörgő hangon ömlöttek szájából a szavak, közönségesek és összefüggéstelenek. Habzott a szája mint az epileptikus görcsökben szenvedőké. A társaság hitetlen tagja orvosért akart sietni. Nem engedték.

— Nem tűrhetem — szölt, — hogy tönkre tegyék ezt a szerencsétlen teremtet.

Nem volt szükség orvosra. A médium jobban lett. A társaság felállt az asztal mellől.

— Elhiszi-e, hogy a spiritizmus egy szent igazság? — kérdez

ték a látogatót. De az nem hitt. Betegségnek, örület vallásának nevezte a spiritizmust. Visszatérésnek tartotta a középkorba. De a hívőket nem lehetett meggyőzni. Sajnálkozóan mosolyogtak rá és szegény embernek nevezték.

Egy rosszul sikerült szeánsz.

A Str. Consistorului (Batthyányi-utca) egyik házában szeánszra gyűltek össze. Egy hívő özvegy asszony leányával lakik ott és a spiritiszták rendelkezésére bocsátották lakásukat. Átszellemült fanatikus arcok, csillogó szemek és a megdönthetetlen hit jellemzi itt is a társaságot. Egy ismert, Jónévű szobrászművész virágokat mutat, amelyeket a szellemeik dobáltak a hívőkre. Egy színésznő bizonyítja, hogy a hálószobájának a falán ezelőtt egy héttel éjfélkor kopogtatott egy szellem és figyelmeztette, hogy lépjen rá a spiritizmus szent berkeire. Azóta hisz, boldog és tudja, hogy életében sohasem csalódhat, mert mindig meg fog nyugodni az Isten akaratában.

— Ha nekem kopogna egy szellem vagy rám dobálna virágokat — mondotta a hitetlen — én is hinnék.

— Maga nem kiválasztott — válaszoltak sajnálkozóan. Egy Astra-gyárt tisztviselő hirtelen felzokogott és sirva mondotta:

— A fivérem öt évvel ezelőtt esett el a harctéren és most a füllembe sugott, hogy hozassam haza. Holott tudja, hogy nem lehet, mert eltűnt. És minden nap megjelenik ezzel a kéréssel.

És zokogott tovább a harmincéves, szélesvállu férfi. A médium, egy pénzügyi tisztviselő, nem akart elaludni, mert jelen volt a hitetlen. A szeánsz nem sikerült. A társaság tagjai elbucsuztak egy mástól:

— Isten veled testvér!

A hitetlen is távozott és megállapította, hogy a spiritisztáknak igazuk van. Vannak lelkek, amelyek visszatérnek, de csak azokhoz akik hisznek bennük.

Piliszi Géza.

A magyar rendtörvény.

(Rakovszky belügyminiszter nyilatkozata.)

Budapestről táviratozzák: Rakovszky Iván belügyminiszter ma nyilatkozott az Est munkatársának a rendtörvényről. Nyilatkozatában kifejtette, hogy minden átmenet nélkül, a normális jogi viszonyok helyreállítása nélkül a rendes társadalmi viszonyokat lehetetlen helyreállítani. Társadalmi viszonyaink minden esetre jobban aláaknázottak, mint a háború alatt. Teljesen indokolt az a felfogásom, hogy azok, akik olyan módon gyakorolnak kritikát, mint a szociálisták, nem olvasták a javaslatot. Érthetetlen és tendenciózus beállítás az, mintha a rendtörvény következtében lehetlenné válnék a politikai agitáció, mert a helyzet összehasonlíthatatlanul enyhébb lesz a maiénál. Szükség van olyan felhatal-

mazásra, amely szabad kezet enged gyanus körülmények mérlegelésére. Olyan kritika is elhangzott hogy a rendtörvény nem a bíróságot akarja felruházni jogokkal és kötelességekkel. A jogászoknak az a véleménye téves, mert ha a javaslat tisztán büntető rendelkezéseket tartalmazna, úgy a bírósághoz tartozna, de itt tisztán csak rendészetről van szó, amit sehol a világon nem utálnak a bíróság hatásköre alá. A személyes szabadság korlátozása annyiból áll, hogy ott, ahol szükséges, a gyanus egyén magaviseletét ellenőrzés alá veszik, a levelezését és telefonbeszélgetését is ellenőrzik és nem kap külföldre szóló utlevelet. Az internálás végleg megszűnik. Aki veszedelmesnek mutatkozik az országra, azt megfigyelés alá helyezzük, majd figyelmeztetjük és ha nem javul, a dologházba kerül, ahol nevelésben és tanításban részesül. Ha ez sem használ, akkor kerülhet csak sor internálásra. Minden az illető egyén magatartásától függ. Aki megbecsüli magát, semmi bántódása. A javaslat visszavonásáról vagy elhalasztásáról szó sem lehet, legfeljebb csak apróbb módosításokat eszközöljék rajta.

Halálosvégű

zsidoüldözés.

(Emlék a budapesti kommün idejéből.)

Budapest. A kommün bukását követő izgalmas napok egyik epilógusa játszódik le ma a budapesti büntető törvényszék előtt. A Friedrich-kormány uralomra jutását követő napon, 1919 augusztus 7-én a délutáni órákban a Drégely-utcában egy hangosan tüntető, kiabáló csoport berohant az Általános Tejcarnok fiókjába. Három zsidó fiút találtak ott, a kik riadtan menekültek a füttyökösökkel, dorongokkal, botokkal felszerelt tömeg elől.

A tömeg, amelynek élén Buti Károly, egy tagbaszakadt, hatalmas termetű malommunkás állott, a menekülők után szaladt. Az egyik fiatalember, Baumgarten József, hemenkült a Drégely-utca 7. számú házba, ahol lakott. A tömeg utána rohant, Baumgarten József a tejcarnokban kapott ütlegektől véresre verve elrejtőzött és a támadók házába keresték, nem találták. Megtalálták azonban özvegy édesanyját és hátyját, Baumgarten Zsigmondot. Az asszony és Zsigmond fia az egyik harmadik emeleti lakásba menekültek a hangosan zsidózó tömeg elől. Ezek ide is utánuk rohantak, betörték a konyhaajtót, majd a szobaajtót is. Mire a támadók élén haladó Buti a betört ajtón keresztül a szobáig ért, már lejátszódott a tragédia. Baumgarten Zsigmond, letépv a roletta zsinórját, le akart ereszkedni vele a harmadik emeletről. A roletta zsinórja nem bírta el Baumgarten Zsigmondot, a zsinór a második emeletnél elszakadt, a fiatalember lezuhant és holtan terült el a kövezeten. Buti Károly lenézett az ablakból és egykedvűen mondta támadó társainak: „No ezt a zsidót már nem kell bántani, ez már végzett magával.”

Magánosok elleni erőszak bűntette címén indult meg Buti Károly ellen az eljárás. A büntető-törvényszék ma megtartott tár-

gyakoson Buti Beismerte a terhére rótt cselekményt, hogy tagja volt annak a tüntető csoportnak, amely a Baumgarten testvéreket üldözte. Védelmére azt hozta fel,

Poincaré nem akarja megfojtani Németországot.

(Mussolini és Oroszország tiltakoznak a Ruhrvidék megszállása ellen. — A francia expedíció az első zónánál megállt.)

A Ruhr vidéki megszállás legfontosabb eseményének kétségtelesenül azt a két megnyilatkozást kell tekintenünk, amely egyrésztől Poincaré beszéde a kamarában, másrészt pedig Németország közhangulatának megnyilvánulása jelent. Poincaré, aki ma a megszállás harmadik napjában Franciaország nemzeti hőségé emelkedetten és akinek minden külföldi tiltakozás dacára is a francia kamara óriási szótöbbséggel bizalmat szavazott, legújabb beszédében rámutat arra, hogy Franciaországtól távol áll Németországot guzba kötni vagy tönkretenni, egyedüli célja a reparációs adósságok biztosítása és ezzel kapcsolatban a lezúllott német márkának az európai nivóra való emelése.

Ezzel a beszéddel szemben áll Németország egész gyászlobogós hangulata, szemben áll a szénszindikátus szabotázsja és Hamburgba költözése és az a valósággal tüntető kitartás a német nemzeti ideálok mellett, amely energiát a háboruvesztette államok közül Németország őrzött meg legfrissebben. Anglia álláspontja leszögezhető ott, ahol kategorikusan kijelenti: nem vesz részt a francia fegyveres akcióban, Olaszország álláspontja Mussolini tiltakozásában jut kifejezésre, Amerika sem csatlakozik a büntető expedícióhoz és a legújabb táviratok szerint megérkezett már az orosz szovjet kormányának is a tiltakozó jegyzéke, amelyben felemeli szavát a megszállás ellen. Ezalatt a francia csapatok a három zónára tervezett Ruhr vidéki megszállás első zónájában föltartózatlanul haladnak tovább.

Legújabb távirataink erről a nagyfontosságú világeseményről így hangzanak:

Poincaré beszéde.

Párisból jelentik, hogy a kamarai napló szerint Poincaré miniszterelnök csütörtöki beszédében foglalt ajánlata, hogy Németország bocsájtkozzon közvetlen tárgyalásokba Franciaországgal, szó szerint a következőképpen hangzik:

— Nem akarjuk Németországot megfojtani, sem tönkretenni, sem megbüntetni, sem pedig szegénységbe taszítani. Nem spekulálunk senkinek a nyomorúságára, mert tudjuk, hogy az inségben levő Németország tüzfészék lenne Európában. Csak annyit követelünk, amennyit észszerűen követelhetünk Németországtól és pe-

hogyan amikor a munkából kijöttek, azt hallotta, hogy huszonnégy óráig szabad verni a zsidókat. Ez bátorította fel. A bíróság több tanút hallgat ki ebben az ügyben.

dig azt, hogy az elmaradt fa és szénszállításokat, a jövőben nekünk járó mennyiséget kapjuk meg és ezenkívül hozzá akarjuk segíteni Németországot, hogy mentse meg és stabilizálja a márkát. Mindig hajlandók leszünk, — Németország azonban úgy tesz, mintha ezt elfelejtette volna, — hogy Németországgal vagy a szövetségeseinkkel tárgyaljunk. Azon leszünk, hogy Németországot saját országának ujjaépítésében és a külföldi kölcsön megszerzésében segítsük, ha Németország ebben az irányban komoly igyekezetet mutat.

Poincaré szenátusi beszédének a megfelelő része a következőképpen hangzik: — Ha eljárásunk következtében holnap vagy később elérjük, hogy az engedékenyebbé vált Németországgal vagy a kisebb igényű német iparral tárgyalhatunk, akkor nem fogjuk a tárgyalást elutasítani.

Londoni Kormánykörökben kijelentik, hogy az angol kormány Németországnak a megszállás ellen a kormánytól bejelentett tiltakozására nem válaszolt.

Mussolini tiltakozik.

Párisból jelentik, hogy jólétesült körökben azt beszélnek, hogy Mussolini olasz miniszterelnök meglehetősen erőshangú jegyzéket intézett Franciaországhoz, amelyben rosszalását fejezte ki a Ruhrvidéken tervezett nagy katonai felvonulás miatt. A jegyzékben kijelenti, hogy Olaszország a gazdasági zálogok vételére kapható, de katonai akcióra nem. Hangsúlyozza, hogy Franciaországhoz hasonlóan a maga részére is szabadkezet kíván biztosítani a bekövetkezendő tárgyalásoknál.

Az olaszországi közvélemény körében igen erős az az áramlat, amely elvben nem helyesli a Ruhr vidéki előnyomulást. Az olasz kormány nagy súlyt helyez ennek kolportálására. A kormány csak abban az esetben foglalná elfene állást, ha a franciák és belgák a Ruhrvidéki megszállás második szakaszában a megszállást tovább bővítenék.

Az angol álláspont.

London. Az angol sajtó általánosságban támogatja a brit kormányt, hogy az országot távol tartsa a Ruhrvidéki akciótól, de nem hajlandók rokonszenvet mutatni a németek iránt. Rámutatnak arra, hogy Németország a fegyverszünet megkötése óta eltelt egy év alatt mindenképpen

igyekezett kibújni, hogy a jóvátételi bizottságból megrójják. A „Temps” hangoztatja, hogy a brit kormány magatartásában nincs semmi, ami Németországot bátoríthatná, vagy amivel vakmerő túlzásokra ragadtatná magát a francia kényszernel szemben. A Newyork Herald coblenzi értesítése szerint, az amerikai megszálló csapatok nyolcadik gyalogezredét egy legújabb hivatalos parancs alapján — elszállítják. Berlinből jelentik: A szovjetkormány jegyzéket intézett Angliához, amelyben a lehető legerélyesebben tiltakozik a Ruhr vidék megszállása ellen.

Megállottak a francia megszálló csapatok.

Páris. A világ felzúdulása és a szövetségeselek elutasító magatartása arra bírta a francia kormányt, hogy egyelőre tartózkodjék a Ruhr vidék megszállási zónájának a kiterjesztésétől. Az egész Ruhr vidék megszállási tervét csak akkor hajtanák végre, ha Németország megkísérelné a lakosságot ellenállásra szítani.

Az olasz Stampa figyelmezteti az olasz közvéleményt a megszállás következményeire és követeli, hogy Olaszország nyíltan és hivatalosan dezavualja a franciák eljárását. Mussolini visszautasította a katonai támogatást, de a Stampa követeli azt is, hogy a szükséges mérnököket se bocsássa Franciaország rendelkezésére. Ha Olaszország közvetíteni akar Páris és Berlin között, nem szabad mutatnia, hogy a francia bevonulással szolidáris. Angol és amerikai körök fenntartás nélkül helyeslik Harding eljárását, hogy az amerikai csapatokat visszavonta a Rajnától.

Páris. Az olasz javaslat megvalósítása érdekében a január 15-re megszabott jóvátételi határ időt legalább két héttel meghosszabbítják. Ha Németország moratoriumot nem kap, ötszáz millió aranymárkát kellene fizetnie. — Nagy bonyodalmat okoz, hogy milyen szankciókat alkalmazzon Franciaország, ha Németország nem fogadja el a moratorium feltételeit.

— A szokásosnál nagyobb munkabér fizetése büntetendő cselekmény Budapestről jelentik: Utóbbi időben gyakrabban előfordul egyes iparágaknál, hogy a munkaadók bizonyos esetekben többet fizetnek munkásaiknak, mint a kollektív szerződésükben meghatározták. Több ilyen természetű ügy került az Árvizsgáló bizottsághoz, amely úgy döntött, hogy azt a tényt, ha valaki az átlagos munkabéren felül, vagy a kollektív szerződésben megállapított összeg felül összeget fizet: munkabéruzsorának minősítik és megfelelő módon büntetik is.

HIREK.

Az ezerkettedik éjszaka

csodál elevenülnek meg január 27-én azon a bálon, amelyet az aradi újságírók rendeznek a Fehér Keresztben. Keleti filmek, vagy nagy operák álarcosbálján lehet csak látni olyan csodálatosan színes kaleidiszkoposzerű felvonulást, mint amilyent Jakabffy Dezső rendez ezen az éjszakán, a mikor tizenkettőt ütnek az órák és folsorakoznak a maszkok. Arad egész urí társadalmára lázas érdeklődéssel várja ennek az estnek az eljövételét. Karnevál hiercege karjába ezuttal az aradi zsurnaliszták kapaszkodnak és a márnának a zengő éjszakának és a táncnak uralkodó fejedelme az aradi hírlapírók karján mutatkozik be ezen a januári éjszakán.

A rendezőség már szétküldte a meghívókat és minden jel arra mutat, hogy az újságírók bálja lesz az ideai farsang legnagyobb, legjobban sikerült estje. Lehetetlen is, hogy más legyen, mert a rendezőbizottság azokból rekrutálódott, akiknek hivatásuk az ötlet, a szín és a szenzáció.

— **A külügyminiszter Rómában.** Rómából jelenti a Rador: Duca külügyminiszter ideérkezett. A külügyminiszter érkezésénél az állomáson az olasz külügyminiszter képviselője Chiosso miniszteri tanácsos jelent meg. Duca külügyminiszter az állomásról a román követség palotájába hajtatott, ahol nagy fogadtatást rendeztek számára. Délután az olasz királynál jelent meg Duca külügyminiszter és a királyi pár dejeuner adott tiszteltetésre, amelyen megjelent a román követség személyzete és Mussolini miniszterelnök is.

— **Eljegyzés.** Skutecky Ernő, az „Egyesült Építőipari és Hajózási R-T.” mérnöke eljegyezte Csulay Ilyt, Csulay Lajos földbirtokos Hunyadvármegye volt alispánjának leányát Dévén.

— **Bocu Sever — pártelnök.** Szép megtiszteltetés érte Bocu Severt, a buziási kerület országgyűlési képviselőjét: a tomesmegeyi nemzeti párt ma nagy lelkesedéssel elnökvé választotta. Bocu Sever képviselőt meglehetősen emlékeztetik Aradhoz. Mint a „Tribuna Poporului” volt kitűnő szerkesztője, élénk és kellemes társadalmi összeköttetést tartott fenn Arad polgárságával nemzetiségre való tekintet nélkül. Képviselővé és most pártelnökké történt választása széles körben keltett élénk szimpátiát Aradon.

— **Az udvari tanácsosi cím vizsgáztatása a bécsi egyetemen.** Bécsből táviratozzák: Az egyetemi hatóságok az egyetemi tanács egyhangú határozata alapján közölték a közoktatásügyi minisztériummal, hogy az udvari tanácsosi és kormánytanácsosi címek adományozását a jövőben nem kívánják. Ezzel egyidejűleg ezt a két címet az egész szolgálati forgalomban eltörölték. A bécsi egyetem tanerői ezentúl csak a tanár és magántanár címeket viselik.

— **Az alba-juliai kongresszus.** Bucarestből táviratozzák: A nemzeti párt az újévi ünnepek után megtartja az alba-juliai (gyulafehérvári) kongresszust.

A gör. kel. ujesztendő. Julián naptár szerint holnap vasárnap új esztendőre virradnak görög keleti polgártársaink. A szeretet ünnepeinek megünneplése után most az év utolsó napját parentálták el vidám pohárcsengés, között, hogy méltón köszönthessék az új 1923-as esztendő első napját. Reméljük, hogy az ujesztendő talán meghozza az annyira óhajtott békét, szeretetet és melegséget, a melyet valláskülönbőség nélkül egyformán vár az egész emberiség.

— **Ujabb külügyi expozé.** Bucarestből táviratozzák: Marzescu közügyminiszter Jassyba utazott, ahol a liberális párt ülésén vesz részt és expozé fog tartani a bel- és külpolitikai helyzetéről.

— **Az ügyvédi kamarák egységesítése.** Bucarestből táviratozzák: A parlamenti többség részéről többen állást foglaltak Florescu igazságügyminiszternél az ügyvédi kamarák egységesítéséről szóló javaslat ellen.

— **A kultuszminiszter az antiszemitizmus ellen.** Bucarestből jelenti a Rador: Anghelescu közoktatásügyi miniszter rendeletet adott ki a tanterületi főigazgatóságoknak, amelyben szigorúan felhívja a figyelmüket az antiszemita mozgalmakra. A rendeletben a kultuszminiszter szigorúan meghagyja, hogy azok ellen, akik antiszemita mozgalmakban részt vesznek, indítsanak megtorló eljárást, még akkor is, ha az illetők tanárok.

— **Esküvő.** Jost József ma (vasárnap) este fél 6 órakor vezeti oltárhoz Heim Ferenc építőmester leányát, Ninuskát.

— **Életbelép az új adótörvény áprilisban.** Az adó egységesítésére és a progresszív összjövedelmi adó egységesítésére vonatkozó új törvényt valószínűleg február végén hirdetik ki. Ezen idő alatt a pénzügyminiszteriumban a pénzügyi felügyelőkkel és igazgatókkal együtt állapítják meg azokat a szabályokat, amelyek szerint az összeírás történni fog. A törvény 1923. április elsején lép életbe. A jövő évi költségvetést kilenc hónapra úgy állítják össze, hogy az 1924. évi költségvetés egyszerre kezdődik a naptári évvel. Az új törvény még akkor is érvénybe lép április elsején, ha addig az időpontig az adóösszeírás nem fejeződik be.

— **A kollektív-szerződések megújítása.** Az aradi munkafelügyelőségen néhány aradi gyár és nagyobb ipartelep vezetőségének a munkásokkal megkötött kollektív-szerződését tárgyalják le. Ugyanis a munkások megbízottai már régebben megjelentek a munkafelügyelőségen és kérték, hogy részükre új kollektív-szerződést állapítsanak meg. Az új kollektív-szerződés egyes pontjai a munkaidőre és a bérkérdésre nézve tartalmaznak utasításokat. A tárgyalásokat Popescu inspektor Aradról való elutazása miatt szakították félbe és most rövid időn belül véglegesen befejeződnék a tárgyalások.

— **A zalaegerszegi internálótábor sorsa.** Budapestről táviratozzák, hogy Rakovszky Iván belügyminiszter hozzájárult ahhoz, hogy vegyes parlamenti bizottság látogathassa meg a zalaegerszegi internálótábort. A bizottság a jövő hét esütörtökén indul és abban Rassay Károlyon, Drózdny Győzön kívül öt szocialista foglal helyet.

— **Estély a kath. gymn. fölszerelése javára** című közleményből tévedésből kimaradt Dörner Jánosné neve, ki szintén részt vett az értekezleten.

3.500.000 kapcsolás évente az aradi telefonközpontban.

— Nem felel meg a technika követelményeinek az aradi központ. —

A laikus közönségnek alig van fogalma arról a szinte emberfeletti idegfejlesztő munkáról, amely az aradi telefonközpontban naponta lezajlik. Régen tudott tény, hogy a központ forgalma már évek óta meghaladja annak teljesítő képességét és a személyzet csak a legnagyobb hozzáértéssel és megfeszített munkával tud lépést tartani a forgalom növekedésével. Az általánosan megnyilvánuló panasz tette aktuálissá azt, hogy beszélgetést folytassunk *Bulzan Avram* főfelügyelővel, az aradi postahivatal főnökével, aki lekötelező szíveséggel adott meg minden felvilágosítást. A posta évvégi statisztikai kimutatása már elkészült és nem érdektelen egy pár adat a telefonközpont működéséről.

— A telefonközpont személyzete teljesen kifosztalan — mondotta *Bulzan* főfelügyelő — és ha a közönség mégis panaszkodik a hosszas várakozások miatt, úgy az csak azzal magyarázható, hogy az aradi központ egész felszerelése ma már régi és avult és a technika követelményeinek nem igen felel meg. Körülbelül 3 millió leibe kerülne a telefonközpont modern átalakítása, amire a költség már elő is van iránvotva. A leghelyesebb lenne az ugynevezett automata rendszer, ami a világ nagy metropolisáiban már be is van vezetve. Itt tulajdonképpen nincs is központi intézmény, minden előfizető saját maga kapcsolja egy rendkívül elmes szer-

— **Uj magyar parlamenti blokk.** Budapest. A pártokivüli képviselők blokkot alakítottak, amelynek vezére *Zichy János* gróf. A blokk részletes politikai programot nem ad, hangsúlyozza, hogy nem támogatja a kormányt, de nem is akar mindenképpen ellenzéki lenni. Általában közepesen kíván haladni a különböző szociális áramlatok között. A blokknak tizenhat tagja van és így a szocialisták után a legerősebb ellenzéki csoport a magyar parlamentben.

— **Zsidó nemzetiségi minisztériumot állítanak fel Litvániában.** Berlintől jelentik: A litvániai zsidó nemzetiségi párt, amely eddig passzivitásban volt, ismét aktív részt vesz a politikai életben. Ennek ellenében zsidó nemzetiségi minisztériumot fognak felállítani a litván köztársaságban.

— **Soha nem volt még oly rózsaszínben a Fehér Kereszt szálloda nagyterme,** mint február hó 1-én az Anya- és Csecsemővédő Egyesület nagyszabásu estélyén lesz. Úgyes női kezek fáradoznak, hogy méltó díszes keretet teremtsenek a művészi műsor-nak. „Mindent adni ami szép és jó, de nem zsarolni” a rendező-bizottság jelmondata s fáradozásának egyetlen jutalmát abban fogja találni, ha a közönség jól és otthonosan fogja magát érezni. Már kész az estély programja s a megjelent tarka plakátok előtt az érdeklődők szárai csodálkoznak a változatosságon és gazdaságon, ami egy estély keretében eléjük tárul.

— **Kézimunkakönyvek megérkeztek.** Kelet.

— **„Olla” gummi világhírű.**

kezettel a *Hívant* számot. Ennek a bevezetése mintegy 18 millióba kerülne, de tetemesen szaporítaná is a posta jövedelmét.

— Az aradi központnak mintegy 600 előfizetője van, az előfizetők száma, dacára annak, hogy a múlt évben emelték a díjakat, nem csökkent, sőt mondhatni, emelkedett. Helybeli beszélgetés naponta átlagban 8—9000 történik az interurbán kapcsolások száma pedig meghaladja a napi 8—900-at. Ez évente mintegy 3—3 és fél millió beszélgetésnek felel meg. A vidéki kapcsolások száma sem jelentéktelen. Az innen induló hívások száma naponta 500—550, az ideérkezőké szintén ugyanannyi, az átmenő beszélgetések száma 2—300. Évente tehát az interurbán beszélgetések száma is megközelíti a félmilliót. A legtöbb vidéki beszélgetés *Timisoarával*,

Oradeamareval, *Dévával* és a szomszédos városokkal történik. Nagyobb távolságokra, mint például *Clujra*, *Brasovba*, vagy *Bucurestibe* nehéz a beszélgetés, mert nincsen direkte vonal, hanem több közvetítő állomáson keresztül lehet csak beszélni.

A fenti számokból világosan kitűnik, hogy az aradi telefonközpont minden elavultsága mellett is óriási munkát fejt ki, azonban a kereskedelmi és ipar terén mindjobban fejlődő Aradnak már igazán szüksége lenne egy teljesen modern és világvárosi telefon központra.

— **Statul Negustoresce Sectia Arad,** ezuton értesiti az érdekelteket, hogy tagjai beiratása január 16-tól kezdve mindennap este 6—8 óráig eszközöltetik a *Strada Muresului 37. sz. házban*, (Földszint, *Vlad ezredes ur lakásán*.)

— **A Szocialis Misszió f. hó 15-én,** d. u. 5 órakor a városháza tanácsstermében gyűlést tart. Előadó: *Rónai Petra* misszió-nővér. A tagokat és az érdeklődőket ez uton is meghívja az elnökség.

— **Nizzai Karnevál Aradon.** Arad előkelő társasága találkozik a január 18-án este rendezendő nagyvárnyu álarcosbálon a „Fehér Kereszt” termeiben. A szenzációs est jegyei *Bloch* papirkereskedésében vehetők át.

— **Tolvaj aradi uriaszony,** Leleplezés a színházról. Az antiszemita főoka, *Eljen Kakas bácsi!* Megbízható személyzet, *Falusi kis fiu Pesten*, *A türelem határai*, stb. című szenzációs cikket közöl az „Aradi Fáklya” mai legújabb száma.

— **„Plágiumok könyve.”** *Georges Maurevestnek*. — mint Párisból jelentik, — a hies francia irodalomtörténésznek új könyve jelent meg „Le livre des plagiat” — Plágiumok könyve címen. A könyv érdekes bepillantást enged a hírneves írók felfogásába, akiknek legtöbbje nem tett nagy különbséget a szellemi enyém és a tied között. A francia tudós kiméletlenül rántja le a leplet az emberiség nagyjairól, hogy megmutassa, milyen szabad felfogásuk volt ebben a kényes kérdésben. A plagizátorok névsorán szerepelnek *Montaigne*, *Pascal*, *Molière*, *Chateaubriand*, *Stendhal*, *Cornille*, *Ro-*

cine, Lafontaine, Balzac, Victor Hugo, Baudelaire — és alig van nagy név, amelyik a plagizátorok listájáról kimaradhatott volna.

— Az omladozó Arad. Az aradi mérnöki hivatalban megállapítást nyert, hogy Aradon mintegy nyolcvan ház bedőléssel fenyeget. A lakáshivatalnál közel százan kérték új lakások kiutalását azon a címen, hogy a mérnöki hivatal a kilakoltatást rendelte el. A nagy lakáshiány miatt azonban csak 8 család jutott lakáshoz. A lakáshivatal éppen ezért elhatározta, hogy az Óvár-téren szükség-barakkokat fog építtetni, ahol csakis az ilyen düledező állapotban levő házakból kilakoltatott családokat fogják elhelyezni.

— Ma temetik Konstantin exkirályt. Zürichből jelentik, hogy Konstantin görög exkirály palermói halálos ágyánál a felesége, Zsófia ex királyné, Irén és Katalin hercegnők és Károly román trónörökös felesége, aki az elhunyt exkirálynak leánya, állottak. Az elhalálozott exkirály temetése ma fog végbemenni Palermóban. A család tagjai azzal a kérelemmel fordultak a görög kormányhoz, hogy Konstantin holttestét engedje meg hazaszállítani.

— Tráciában ismét háborús a helyzet. Bécsből jelentik, hogy antantkörökből érkezett a híre annak a konstantinápolyi táviratnak, amely szerint a tráciai helyzet mind veszedelmesebbé válik. Tráciában 60.000 görög katonára áll harckészre és várja azt az időpontot, hogy ismét megtámadhassák a törököket. A török hadvezetőséget sem éri készületlenül ez a gyülekezés, amennyiben már nagy csapattömegeket dirigáltak Kisázsziából Trácia felé és már több alakulat meg is érkezett irányítási helyére. Minden nap várják az új háború kitörését. A nagyhatalmak megkísérelték, hogy békés megegyezést hozzanak létre, azonban minden békítési kísérlet kudarcot vallott. Lausanneból jelentik, hogy Abdallah emírt, Hedzsasz királyának a fiát, aki ezidőszelint Transjordánia fejedelme, Palesztina királyává kiáltják ki. Transjordániát ebben az esetben Palesztinához csatolják. Az új király magáévá teszi Balfournak a cionizmusra vonatkozó tervét.

— Szeretne-e megfiatalodni? Párisban ezt a különös kérdést intézték az újságok a híres írókhoz, művészekhez, tudósokhoz abból az alkalomból, hogy a Steinhilber felfedezése mindenütt annyit beszéltet magáról. A feleletek meglehetősen érdekeselek és eltérők egymástól. Gustav de Le Bon, a híres bölcsele, ki nem zárkozik el egy új eszme elől sem, kereken kijelenti, hogy semmire se tartja ezt az új csodát. Flammarion, az agg csillagász, ki az ég és tulvilág titkait buvárolja, szeretne megfiatalodni, de csak azért, hogy folytathassa és befejezhesse a munkáit. Boni de Castellan markvuis, aki az eleganciának valóságos mestere és emlékiratait írja, melyek Casanovaéval vetekszenek, majd egyenesen utálatosnak tartja, hogy a teste a szelleme nélkül megfiatalodjék. Pierre Wolff, ki csunya ember, kifejti, hogy ő nem is csunya és még fiatal. Maurice Barres, kinek hírnysága és fe-

lete firtjei mindig fiatalos színt adnak, nem hiszi, hogy hasznos felfedezésről van szó. Marcell Prévost, a Don Juan Ó Nagyságának szerzője kevésbé kételkedő: ő szívesen elfogadná, hogyha olyan életerős lenne, mint husz évvel ezelőtt.

— Szőlőjdtanfolyam a tanítók részére. Megírta az Aradi Közlöny, hogy a közoktatásügyi miniszter rendelkezése a szőlőjdtanfolyamok vezetését be az elemi iskolákba. Az aradi tanfelügyelőség útján arról értesülünk, hogy március hónapban Aradon állandó szőlőjdtanfolyamot nyitnak az erdélyi és regáti tanítók részére. Az elmúlt évben már volt egy hathetes kurzus, amelynek sikerén felbuzdulva, a tavasszal ismét megnyitják a szőlőjdtanfolyamot.

— Az új gyoroki református lelkész beiktatása. Megemlékeztünk már arról, hogy Hunyady László gyoroki református lelkész elhalálása folytán megüresedett lelkészi állásra Nagy Zoltán aradi református segédlelkészt választották meg. Nagy Zoltán ünnepélyes beiktatását holnap, vasárnap tartják a gyoroki református templomban. A beiktató istentisztelet széles program keretében történik, amely a következő: Kezdetnek (fennálló): 62. dicséret 1. verse. (Régi énekeskönyv: 37. dics.) — Közének: 225. dics. 1. 2. (Régi: 235.) — Lengyel Imre lipovai (lip-pai) református lelkész imádsága. — Schubert: „A Tercintőhöz.“ — Haladás — Vegyeskar. — Az új lelkész ünnepélyes beiktatása. Végzi: Lengyel Imre református lelkész. — Közének: 225. dics. 3. vers. — Iktatási egyházi beszéd. Tartja: Nagy Zoltán lelkész. — Fnek: XXV. zsoltár. — Záróének: CXXII. zsoltár. 2. vers. „Istenért, Istennek, Istenhez!“

— Manicüröztesse Fehér si Comp. salonjában.

— Az aradi hetipiac lótolvajja. Az aradi államrendőrségnél ma megjelent egy aradi gazda és elmondta, hogy a tegnapi hetipiacon két lovat vásárolt nyolcezer leiert. Az eladó két ezer lei előleget vett fel, a lovakat nála hagyta és kijelentette, hogy később eljön a többi pénzért és elhozza a járlatokat. Az eladó azonban nem jelentkezett. A rendőrség kinyomozta, hogy az illető lopta a két lovat. A lovakat felvitték a rendőrségre, ahol megindult a nyomozás a lótolvaj kézrekerítésére. A rendőrség felhívja a két ló tulajdonosát, hogy igazolványaival jelentkezzenek.

— Bortolvajok. Leopold Frigyes aradi borkereskedő ma feljelentést tett a rendőrségen, hogy az éjszaka behatoltak udvarába és nagymennyiségű bort vittek el. A rendőrség megindította a nyomozást.

— Tűzek Aradon. Tegnap este a Str. Greceanu (Perényi-utca) 16—18. számú házban levő seprőgyárban tűz ütött ki. Mire a tűzoltók kivonultak, a házbeliék eloltották a tüzet. — Ma reggel a Str. Cercetasilor (Szent Pál-utcában) Herbstein Józsefné lakásán kéménytűz keletkezett. A tüzet a tűzoltók hamarosan eloltották.

— Utolsó perzsa-tanfolyam a „Sparta“ szövömművészeti iskolában. Az iskola vezetősége a nagyközönség szíves tudomására hozza, hogy a perzsa szöveg szöveg tanítását a közeljövőben véglegesen beszünteti. Utolsó hathetes tanfolyam e hó 15-én nyílik meg. F. hó 18-án tuli jelentkezések nem fogadjatnak el.

Herzog Hugót átkísérték az ügyészségre.

(Nyilatkozik a cég aradi jogtanácsosa. — A budapesti központ aradi sürgönye.)

Az Aradi Közlöny foglalkozott először azzal az érdekes ügyvel, amelynek hőse Herzog Hugó aradi származású budapesti posztó-nyagykereskedő. Herzog az utóbbi hetekben mintegy 60 millió koronával károsította meg a Tiberg-hien trencsényi posztógyárat. Miután Herzog a gyár többször fel-szólítására sem tett eleget fizetés-kötelezettségének, a posztógyár budapesti képviselője nevében Braun Dezső bűnvádi feljelentés-adott be ellene a budapesti törvényszéken.

Aradvárs kereskedő köreiből élénk feltűnést keltett a Herzog eset, annál is inkább, mert a cégnek Aradon vezérképviselője van és összeköttetésben áll több aradi kereskedővel. A letartóztatás így aradi kereskedőket is érzékenyen érintett volna.

Budapesti távirat jelentése szerint a főkapitányságon Iváncsy József dr. rendőrkapitány több helyen bűnügyi zárlatot foganatosított Herzog Hugó vagyonára és az üzletet is bűnügyi zár alá vették; zárgondnokul pedig Sir József nyugalmazott tábornokot nevezték ki. A letartóztatott kereskedőt tegnap átkísérték a budapesti ügyészségre.

Ma benn járt az Aradi Közlöny szerkesztőségében Herzog Hugó itteni jogtanácsosa, dr. Szalay Vilmos ügyvéd akitől ez ügyvel kapcsolatban a következő érdekes részletet tudtuk meg:

— Akik Herzog Hugót személyesen ösmerik — mondotta a jogtanácsos, — akik nagy koncepcióju, kiterjedt üzleti vállalkozásaiban csak némi betekintéssel is bírnak, azok előtt a sikkasztás vádjáról szóló pesti hír az első perctől kezdve lehetetlennek látszott. Herzog korrekt gondolkodását ismerve, a feljelentést csak a ma divatosá vált kísérletnek tartották, amellyel a hitelező a hosszú ideig elhúzódó polgári pernél sokkal hatékonyabban és gyorsabban igyekszik jogos vagy kevésbé jogos követeléséhez jutni. A ma érkezett hírek ezt a föltevést meg is erősítik. Herzog Hugó itteni vezérképviselője ma táviratot kapott Pestről, amelyben közlik, hogy „minden teljesen rendben van“ tekintettel arra, hogy ez a távirat péntek este expedíáltatott Pestről, valószínű, hogy Herzog Hugó immár szabadlábon van.

Herzog Hugónak Pesten két palotája van, — mondotta a jogtanácsos — amelyek a legobjektivebb becslés mellett is 50.000.000 koronánál többet érnek, a pesti lapok híradása nyomán, kihallgatása alkalmával 40.000.000 értékű értékpapírt mutatott Herzog elő. Ha már most figyelembe vesszük, hogy Herzognak e mellett milliók rakta és milliókra menő künnle-

vőségei vannak, nyilvánvalóvá válik, hogy sikkasztási szándékról szó sem lehetett, hanem elszámolási differenciá a feljelentés alapja.

A cég aradi vezérképviselője, mely különben gazdaságilag a magyarországi érdekeltiségtől teljesen független — zavarlanul folytatja üzleti tevékenységét.

Irodalom, művészet

II. Rákóczi Ferenc.

(Vojnovich Géza színművének bemutatója.)

Budapestről jelentik: A Nemzeti Színházban ma mutatták be Vojnovich Géza öt felvonásos történelmi színművét, amely II. Rákóczy Ferenc életét tárgyalja. A szerző a darab során végigvisz mindazokon az eseményeken, amelyek ennek az időnek a történetét felöleli. Amint a darabban a legjobban megragad, az a hazafias ügy letörése, amit a mozgalomban résztvevők pártoskodó lelkiülete és önzése okozott. Fájdalmasan hatott látni a nagy ideálista fejedelem vergődését a balsorsból ráborított hálóban és mint áhitozók az előkelők a nagy beneficiumokat és mint dobja vissza a föld népe lelkesedésében, — ellentétben a vezetőikkel, — a réz huszast és kiáltja: *Pro libertate!* Megrázó a vesztes hős feljajdulása, amint francia nyelven kiadott emlékirataiban is megírta: „Én vagyok a legszerencsétlenebb hadvezér a világon“. Az összes lapok kritikusai dicsérik a szerző történelmi színművének történelmi hűségét és a költői szépséggel jeleneteket, amelyekben, minden túlzás nélkül, sokszor Shakespeare színműveire emlékeztet. Az előadás tökéletes volt és a főszereplők kiváló produkáltak. A főszereplők: Márkus Emilia, Petheó Attila, Kürthy József, Petheó Imre, Gadl Gyula, Rózsahegyi Kálmán, Fáy Szeréna. A szerző és a szereplők sok tapsot kaptak, általában megállapítható, hogy a darab nemcsak kritikusai, de nagy és meleg közönség-sikert is aratott. Vojnovich Géza, a Rákóczi szerzője írta az ugyancsak a Nemzeti Színházban bemutatott *Mohács* című történelmi színművet is.

• A színház heti műsora. Hétfőn: Csábitó. Bemutató előadás. B. premier bérlet. Kedd: Csábitó. C. bérlet. Szerda: Csábitó. A. bérlet. Csütörtök: Nincs előadás. Péntek délután: Csárdás királynő. Este: Éj királynője. Bemutató előadás. C. és premier bérlet. Szombaton este: Éj királynője. A. bérlet. Vasárnap d. u.: Rip van Winkle. Vasárnap este: Éj királynője. B. bérlet.

• Poór Lili az érdeklődés központjában áll napok óta. Minden felléptét zsúfolt ház gyönyörködő végig s az aradi közönség a legimpozánsabb módon hódol Erdély legnagyobb drámai művésznőjének. A tervek sze-

rint Poór Lili vasárnap este a Tüzekben bucsuzott volna az aradi közönségtől, de a közönség általános óhajára a színház igazgatósága további három estére szerződtette a vendégművésznőt. Így még hétfőn, kedden és szerdán este gyönyörködhetik az aradi közönség Poór Lili tökéletes művészetében. Ebből az alkalomból a színház nagyszerű drámai újdonságot mutat be. Henrik Polock Csábitó című hatalmas és nagy koncepciójú társadalmi drámáját mutatja be elsőrangú rendezésben és szereposztásban. Poór Lili előadásaira jegyek elővételben a színház pénztáránál már kaphatók.

* A szegedi színház igazgató bojkottmezzgalma Szeged városa ellen. A szegedi színház igazgatója Palágyi Lajos, az Országos Színészegyesületől Szeged városának bojkottálását fogja kérni. A szegedi színház igazgatója maguk nem tudnak a közönség kulturális igényéről s annak kezdeményezése egyedül Palágyi Lajos színház igazgatótól ered. A színházi direktió arra hivatkozik ugyanis, hogy míg Debrecen, Miskolc, Sopron, Kaposvár és a többi téli színházzal bíró városok egyöntetűen magukra vállalták a színház fűtési és világítási költségeit és ezzel egyik leg súlyosabb tehermentesítést szabadjuttatták meg a társulatokat. Szeged városa nem hajlandó a színház fűtési és világítással segíteni. A város ezzel szemben, valamint a szegedi közönség is, nem nagy meglepéssel kíséri a társulat működését, kifogásokat emelnek a készületlen és rosszul rendezett előadások miatt.

* A budapesti Renaissance színház nagyszerű darabja: az Éj királynője a jövő hét péntekén kerül bemutatásra az aradi városi színházban.

* Aradi szerzők operettje Temesváron. Szabó Pál, a timisoarai (temesvári) és a bucarestii magyar színház igazgatója elfogadta két aradi szerző operettjét előadásra. Az operett szövegét, amelynek „Felső hadnagya” a címe, Gárdonyi Jenő írta, hangulatos, finom, melódikus muzsikája pedig egy tehetséges fiatal aradi zeneszerzőnek, Komlós Elemérnek a munkája. A darabot a timisoarai színház a közel jövőben fogja bemutatni. Komlós Elemér neve már nem ismeretlen az aradi és több erdélyi város közönsége előtt. Az invenciózus zeneszerző két évvel ezelőtt Aradon is bemutatott Tüzi-játék című operett verseire szerzett muzsikájával szép és maradandó sikert aratott.

* Ma az utolsó nap, amikor még megtekinthető Ulrich Viktor és Roth Ferenc képiállításai a Kulturpalotában. A tárlat meglepetés Arad művészszerető köreiben, mert két ilyen jelentős felfogású művész együttes kiállítását nem élvezhette a közönség és a közeljövőben nincs is kilátás arra.

* Benjámín Hermann festőművész újabb képiállításai. Benjámín Hermann, a jónévű budapesti festőművész, a Műcsarnok állandó kiállítója, akit az aradi közönség a legutóbbi Kulturpalotában rendezett nagyszerű kiállításáról jól ismer és becsül, legújabb képeiből újabb kiállítást rendez. Ezúttal a Minorita-palotában levő Oláh Sándor-féle papírkereskedés emeleti kiállítási termében állítja ki 35 legújabb művészi kompozíciójú művét. A kiállítás hétfőn, 15-én nyílik meg és annak bővebb ismertetését a jövő héten közöljük.

EZ ARAD!

Fordítás, vagy fordítás?

Történt pedig, hogy egy aradvidéki közintézmény ez évi büdzséjét felküldötte jóváhagyás végett a belügyminiszternek. A büdzsét természetesen magyar nyelven írták és fordításra küldték: valamilyen fordítással, vagy fordítással foglalkozó céghez. Két tétel szerepelt többek között a költségvetésben: az egyik úgy szólt, hogy székházépítésre 60.000 leit, más be ruházásokra pedig 36.000 leit irányoz elő az igazgatóság. Az inszanciót szabályszerű bélyegekkkel és a folyamodó javaslatok szokásos frázisával felszerelve elküldték és csakhamar megérkezett rá a belügyminiszteri válasz. Ez a felelet keményen hangzott. Az illető közintézményt a miniszter kérdőre vonta, hogy miért épít székes egyházat és mióta ruházza föl a saját hivatalnokait?

Nem történt semmi különös, csak az, hogy a fordító a beruházás szóba fölruházásnak fordította és a fordító a székházat székes egyháznak fordította. Ez a konkrétum azonban sugárzó fényt vet azoknak a félreértéseknek, kompli kációknak és néha egészen súlyos következményeknek az eredetire, amelyek ilyen nyakatekert hivatalos fordításokból származnak szoktak. *Difficile est satiram non scribere, amikor a belügyminiszter megtévesztve a rossz fordítás leiterjakabjaitól, azt is elhiszi, hogy a székház: székesegyház és a beruházás: fölruházás. Ezekben a megváltozott időkben az ezerügyes-bajos közönségnek számtalan esete követel aktát, folyamodványt, elszámolást az államnyelven és ez legtöbbször az eredeti értelméből végzetesen kifordítva kerül a hatóságok elé. De kifordítva: a hatóságok számos olyan rendelete érkeznek a közönséghez, amely a hivatalos szóbától a plakátig terjedő uton meglepedezik magáról és riadót fúj, amikor csön det kér. Ha Petőfit citálnánk, azt kellene mondanunk, hogy nem csaló gányokra, hanem pocsirtákra van szükségünk. Az életben gyakran jól esik jól fordítani, de mindig rosszul esik rosszul fordítani. Fordító is kell, fordító is kell. Csak a fordító ne legyen fordító!*

(f. t.)

— A tanárok államnyelvi vizsgája. Anghelescu közoktatásügyi miniszter egy rendeletet bocsátott ki, az összes állami iskolai hatóságokhoz. A rendelet rendkívül fontos a nem román anyanyelvű tanulóknak. A rendelet szerint minden nem román anyanyelvű tanuló a jövő iskolai év elején, amikor öt éve telik le az egyesülésnek, minden állami szolgálatban lévő tanítási vagy tanító új vizsgálatnak vetendő alá a román nyelvből, történelemből és irodalomból. Akik ez alkalommal sem fognak megfelelni az előírt követelményeknek, elbocsátandók a szolgálatból.

Közgazdaság.

Emelkedett a lei.

A lei, amely néhány nap óta 3 alatt ingadozott Zürichben, a mai zárlatnál ismét elérte a 3 svájci frankos árat. A lei emelkedését a többi keleti valuták nem követték hasonló arányban, a szokol 5, a dinár 2 pontot javult a lei 15 pontos emelkedésével szemben és ez további reményekre jogosít.

Aradi valutaárak. (Január 13.) Dollár 181, márka 0.02.20, szokol 5.15, dinár 1.80, francia frank 12.60, magyar korona 0.06.80. — Kifizetések: Budapest 15, Bécs 375, Berlin 0.01.90, Prága 5.25.

Bucuresti tőzsdezárlat. (Január 13.) Kifizetések: Páris 12.45, London 840, Newyork 185, Milano 9.04, Zürich 34.50, Prága 5.28, Bécs 0.0028, Berlin 0.0185, Budapest 0.0710. Valuták: Márka 0.0215, léva 1.15, angol font 845, francia frank 12.45, svájci frank 34, lira 9.—, dracma 2.40, dinár 1.90, osztrák korona 0.0035, magyar korona 0.07.25—7.50, szokol 5.30.

Zürichi nyitás. (Január 13.) Berlin 0.05125, Newyork 528.125, London 2474, Páris 37.10, Milano 26.30, Prága 15.20, Budapest 0.2050, Belgrád 5.30, Varsó 250, Bécs 75, bélyegzett 76.

Zürichi zárlat. (Január 13.) Berlin 0.05125, Amsterdam 209.75, Newyork 528.75, London 2473, Páris 37.10, Milano 26.35, Prága 15.20, Budapest 0.2050, Belgrád 5.32, Bucuresti 3, Varsó 0.00250, Bécs 0.0075, bélyegzett 0.0076.

Budapesti devizaközpont levezése. (Január 13.) Napoleon 9900, angol font 12250—12550, dollár 2625—2700, francia frank 183.50—193.50, lira 129—135, márka 0.26—0.34, osztrák korona 0.03.70—3.90, lei 13.50—14.50, szokol 75.79, svájci frank 4.95—5.15, dinár 26.75—28.75, lengyel marka 0.12.50—13.50, hollandi forint 104—1075.

Aradi ingatlan forgalom.

Adok Gergely és neje eladták a Str. Gen. Coanda 38. számú házat 20.000 leiert Szigmeth Kálmán és nejének. — Bing János eladta a Str. Popa Gheorghe 8. sz. házat 400.000 leiert Deutsch Miksa és nejének. — Korein Simon és Ferenc eladták a Str. Nicu Filipescu 26. sz. házat 190.000 leiert Komlós Józsefnek. — Diamant Jenőné eladta a Str. Granitei 17. sz. házat 140.000 leiert özy. Seccadonari Dominornának. — Kiszely János és gyermekei eladták a Str. Geluban fekvő ingatlanokat 35.000 leiert Strung Fülöpnek. — Lapdás Péter eladta a Str. Virginia (Hotoran 9c) sz. házat 180.000 leiert Costa Florián és nejének. — Breger Izsákné és Turteltaub Berta eladták a Str. Gheorghe Lazar 2. sz. házat 222.500 leiert Csomós István, Csomós Károly és Csomós Máriának. — Máté József és neje eladták a Strada V. Paguba fekvő egyik ingatlanukat 120.000 leiert Verisan Petru és nejének. — Borbándy József és neje eladták a Str. Corabiei 32. sz. házat 200.000 leiert Markovits Mayernek. — Nyizsnyánszky Béla és neje eladták a Str. Cornul Vanatorului 6. sz. házat 46.000 leiert Diamant Jenő és nejének.

— Aradi értékpapírok. A pénzügyi körök erősen foglalkoztatja az aradi értéktőzsde megnyitása, amely az ellanyhult értékpapírpiacon fellen-

dülését eredményezné. Az üzleti év vége felé kissé fokozódott a kereslet az értékpapírok iránt, különösen az Aradi Polgári részvényeket keresték, amely 80—82 leies árat ért el. Az értékpapírok árai Aradon a következők: Victoria 200, Aradmegyei 600, Aradi Első 560, Arad-Csanádi 575, Ipar- és Népbank 200, Aradi Polgári 80, Aradi Központi 70, Aradi Általános 80, Körösvölgyi 50, Közgazdasági 60, Ingatlanforgalmi 2000. Ipari értékek: Astra 900, Hungaria textil 900, Sertészhalda 400, Vasipar 500, Olajipar 1200.

— Az ARADI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR igazgatósága ezúton hozza ügyfelei tudomására, hogy 1923. január 15-én intézett székházában pénzváltóüzletét megnyitja, melynek vezetésével Ungurean Béla urat bízta meg. A váltóüzlet kulánosan áll igen tisztelt ügyfelei rendelkezésére külföldi átutalások vétele és eladása tekintetében is

Mozi.

Aranyáradat a címe annak a kitűnő filmnek, melyet a Dorian-film Liedtke sorozatából most az Apolló bemutat. Az ismert márka eme újabb alkotása nemcsak igazolta a vállalkozáshoz fűzött reményeket, hanem be is bizonyította, hogy milyen invencióval lehet az élet témáit úgy megfilmesíteni. Hogy a nézőközönségnek minden egyszerre jusson: mese szín, izgalmas látványosság és technikai tökéletesség. A mostani film mindennek klasszikus példája, mert egy sikerült meseszöveggel vezeti el az érdeklődött egy aranybányatelepre, ott technikai vívmányokat mutat be, de egyszerűs mind ennek keretében izgalmas problémák bonyodalmi is kezdődnek, melyek azután végig lebilincselik figyelmünket. A kitűnő képet még vasárnap is műsoron tartja a színház, mely naponta megtelik azokkal, akik szeretik a tanulságos, mégis érdekes képeket, melyekben élvezetet talál mindenki egyaránt.

* Beregi Oszkár és Mindszenthly Mária főszereplői annak a Heine-filmnek, mely most az Urániába vonzza a közönséget. A nagynevű költő egyik legszebb alkotását kapjuk idegizgató dráma kereteiben feldolgozva. Lord Villiam Ratcliff kalandos története, szerelme s az a sok történés melyen keresztül megy méltán olyan érdeklődést válthatnak ki a közönségből, mint az tényleg meg is történt. S ha hozzávesszük, hogy egy Beregi Oszkár játssza a főszerepet s hogy Mindszenthly Mária a kitűnő magyar művésznő kezében van a másik vezető szerep: úgy mindenben igazoltnak látjuk azt a fogadtatást, amelyben a filmet a közönség részesítette. A nagyszerű újdonságot még ma is vetíti az Uránia s így a színház vasárnapi műsora minden tekintetben kielégítheti a közönség igényeit.

— Székrekedés. Bamberger orvos-tanár, a szívbetegek tankönyvének megalkotója, megállapította, hogy a FERENC JÓZSEF keserűvíz nagyon megbízható használat.

DORIAN-FILM! Az arany áradat vasárnap utóljára az Apolloban

Névtelen ember. A vasidegű ember bemutatója hétfőn az

Karneval herceg bevonulása Aradra.

Igas mese a 7000 letes frakkról és az 5000 letes estélyi ruháról. — Ahol az elegancia kezdődik és — ahol végződik.

Csendben, zajtalanul, mondhatni szürkén és fáradtan vonult be Karneval herceg öfensége Aradra. Nem fogadta diszküldöttség az állomáson merészen ivelt frakkok szárnya nem röpködött a levegőben körülötte és kábitóan elegáns estélyi ruhás hölgyek sem mosolyogtak rá első számú észbontó mosolylyal: a herceg jövetelét észre sem vették. Az elegáns frakk ma csak egy vágyódás, a zseniálisan megszerkesztett estélyi ruha pedig fantasztikus álom — a reális valóság Drágaság. Öfensége, akinek diszküldöttség számok alkotják. Számok, számok, soknullás, elijesztő és mindent kifejező számok.

Aki végigjárja az idej bálakat, tapasztalhatja, hogy a frakkok mellett sűrűn lehet látni szmokingot, szakettet, sőt még sötétkék zakót is. A frakkok tulnyomó része régi divatu, semmi merész ivelés, derékszabás, vagy ehez hasonló, becsületes, egyszerű, békebeli frakkok. A hölgyeknél a helyzet hasonló. Paquin, vagy Worth mester zseniális kreációi itt csak halvány és rosszul sikerült kopiákban jelennek meg, lehet látni tavalyi estélyi ruhákat, vagy régi ruhákból átalakított könnyű selyem, crepp, vagy muszlin ruhákat. A viselőik szeretnék elhíttetni, hogy a ruha új, de ez nehezen sikerül. Az 1923-as új esztendő nem hozott valami nagy olcsóságot.

(Modern mese az elegáns férjéről.)

— Hogy mennyibe kerül ma egy legujabb divatu elegáns frakk? — ismétli kérdésemet a szabó. Hát kérem belekerül vagy 7—8000 leibe. Természetes selyembélessel, elsőrangú kidolgozásban. De nehezen kávoztok finom fekete szövetet.

Csekélység az egész. 7—8000 lei, selyembélessel. Szmoking csak 6000 lei.

— Paráncsol uraságod egyet?

Nem, uraságom nem paráncsol. Még megkérdezem, hogy sok frakk készül egy szezonban, mire a szabó csak lemondóan legyint egyet a kezével. A legyintést nem kell lefordítani semmilyen nyelvre. A frakkhoz szükséges még a frakk ing, ami mindössze 320 lei, a nyakkendő csak 25, de a harisnya már 120. Glasszé keztyű 150, gallér 25, cylinder 700—1000-ig, a lakk-escarpin pedig 5—600 lei. Más nem kell. Kész az elegáns vivő. Summa-summarum:

9940 lei. Miután 60 lei szükséges előre nem látott kiadásokra, lehet mondani, hogy 10.000 lei szükséges, ha valaki ki akarja egészíteni garderoobját báli felszereléssel. Kinek van ma 10.000 lei? Talán senkinek. Ezért vonult be Karneval herceg olyan szürkén Aradra.

(Modern mese az elegáns asszonyról.)

Unottan, közömbösen mondja a nagy női szalon tulajdonosnője az alábbiakat:

— Estélyi ruhák ára különböző. 2500-tól 6000 leig, de ilyen nem sok van. Bizony középminőségű divatos marokín, fekete, vagy ezüst szürke selyem estélyi ruha, akárhogy is számítjuk, belekerül vagy 2500—3000 leibe. Finom anyagból készült aranydiszítéses, esetleg structoldiszszel, vagy brokatselyemből 5000 lei. Ezt aztán meg lehet nézni.

Már akinek megadatott az a földi szerencse, hogy ilyet megnézhet.

— Meséljen valamit édes nagysád a jelmezéről, hiszen az álarcosbálaknak is most van a szezonja.

— Fehér selyem pierette 1500—2000, ugyanaz szatinból 800—1000. Dominó glottból 400, Harlekin selyemből 2500, szatin 1000, rokokó 3500—4000, spanyoltáncosnő már 1500—2000-ból is kitelik. Ördög, francia parasztlányka, görög peplon, montenegrói menyecske, (ezüst díszítés nélkül) sanzonett, ezek mind 2—3—4 ezer leiek.

Akár a jelmezhez, akár az estélyi ruhához kell még selyemharisnya, ami 180—250 lei, a lakkcipő, fehér selyem, vagy brokát topánka 5—600 lei. Egy báli belépő 3500, a fehér selyemével ellenben csak 1500 lei.

A divatárusnő kérdő tekintettel néz rám.

— Nem, asszonyom, nincsen szükségem semmire.

— És örülök, hogy nincsen feleségem. Még csak azt árulja el, hogy sok estélyi ruha és jelmez készül a szalonjában?

— Hová gondol? Kinek van ma pénz? Átalakítás, javítás, vagy egészen olcsó ruha készül csak.

Ha egy jámbor idegen véletlenül bevetődik valami aradi bálba, ne gyakoroljon szigorú kritikát a megjelentek ruhái felett, ez az esztendő ugylátszik nem indul a fényűzés esztendejének.

(Középosztály, alacsonyabb néposztály nép és katonaság.)

A meghívó nélküli bálak közönsége nem jön zavarba. „Olyanba megyünk, amilyen van” jelszóval,

olyanba is mennek, amijük van. Az ugynevezett középosztály ráveti magát a jó öreg színházi ruhatárra, amelynek jelmezei a nézőtérrel még csak hatnak valahogy, de bizalmas közelségből látszanak a folytonossági megszakítások. Esetleg felkeresik Faludy Károly mester Str. Mijloc (Közép-utca) 22. alatti jelmezkölcsönzőjét, ahol mérsékelt áron lehet már kapni szép maszkruhát. A középnel alacsonyabban levő osztály sem jön zavarba, valamit mindig lehet valamiből átalakítani, az emberi agy elég gé invenciózus.

(Zárószavak.)

Karneval herceg öfensége 1923-ban megbocsátja aradi alattvalóinak, hogy nem fogadják az őt megillető tisztelettel, de Pénz öfensége, aki hatalmasabb ur Karnevalnál, egyenesen megtiltja ezt. (k. s.)

— A Malomszövetség tárgyalásai Bucurestiben. A központi Malomszövetség a kormányhoz új előterjesztéssel fordult az ország lisztellátásának kérdésében. A javaslat fölött eddig még nem történt döntés, az erre vonatkozó tárgyalásokat csak ma kezdik meg Bucurestiben. Az értekezleten a Malomszövetség részéről a kerületi igazgatók vesznek részt. Amennyiben a kormány elfogadja a Malomszövetség javaslatát, ez a terményrendelet teljes megvaltoztatását vonja maga után.

A szerkesztésért:
KAROLY JOZSEF
felel.
Cenzurat:
Dr. V. MARCOVICI

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Önkéntes árverés.

F. hó 27-én d. u. 2 órakor a Str. Anton Mocioni (Orezy-u.) 1. sz. alatti raktárunkból a következő áruk kerülnek árverés alá:

Orvosi cikkek: Record és Lieberg fecskendő, Röntgen lámpák, Gyógyszerészeti és kozmetika cikkek: Mindennemű arc, kéz és hajápoló cikkek, hajfestékek, illatszerek, illó olajok (szappan és kozmetikai cikkek illatosítására) sohamponok és sachetek, pipere cikkek, szoba és fürdővíz illatosítók, szappanok. Gummi és fém óvszerek.

Általános kereskedelmi cikkek: varrógép alkatrészek, varró és biztosító tűk, gyűszűk, csavarhuzók, fésűk, frozier keztyűk, acél citera és hegedű hurok stb. 18.

„Iones Dinsoeci si Puiu” Arad Fabrica de constructii de metal si imprezindere de imprimantari. Piata Avram Iancu (Szb. Budsag-ter) 22. Szinhaz-epulei.

Özv. dr. Avarfy Imréné szül. reitenbuchi Haller Etelka a saját, valamint Seroita leánya, Haáz István unokája, dr. Avarfy Károly és Avarfy Ferenc mint testvérek, ugyszintén a nagyszámu rokonság s ezek családtagjai nevében is fájdalomtól mélyen megtört szívvel tudatja, a hön szeretett jó férj, a drága jó édes apa és nagyapa, a jólelkű testvér és rokon

dr. Avarfy Imre

orvosnak,

folyó évi január hó 12-én, reggelt 9 órakor, munkás életének 76-ik, 50 évét meghaladó szeretetteljes boldog nászasélet után bekövetkezett gyászos elhunytát.

Felejtethetlen drága halottunk földi maradványait folyó évi január hó 14-én d. u. 3 órakor fogjuk a Str. Ioan Calvin (Calvin János-utca) 3. számú gyászházból, előzőleg a római katolikus anyaszentegyház szertartásai szerint történt beszentelés után, a helybeli felső-temetőben lévő családi sírkertünkben, örökös nyugovó helyére elhelyezni.

Az engedélyt szent mise áldozat a boldogult lelki üdvéért. folyó évi január hó 22-én d. e. 10 órakor fogjuk a főt. Minorita-atyák szentegyházában az eget Urának bemutatni.

Nyugodjék békében!

Arad, 1923. január hó 12. 13567

Piacotértől pár pernyi távolságra lévő ház

4 szobás azonnal átvehető lakással, több melléképülettel, nagy telekkel, bármilyen iparvállalatnak alkalmas. — Főutvonalon nagy telek faüzletnek megfelelő. — Gazdálkodásra alkalmas házak, bér-és magánházak, 3—6 szobás lakásokkal, fűtőházak, fűszerüzletek, vendéglők eladó. Eladó ingatlanok előjegyzése díjtalan. HAÁSZ-IRODA Str. Románului (Zrinyi-utca) 6. 13511

Elsőrendű szalonköszén és 13038

bükkfaszén házi és ipari célokra kapható.

Altman Ede cégnél Aradon Str. Cosbuc (Wesselényi-u.) 48.

Használt, jókarban lévő

vashordók

200—800 literig 750 lei-

től feljebb kaphatók 13037

Székely V. Aradon

Str. Cosbuc (Wesselényi-u.) 48.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Beregi Oszkár és Mindszenti Máriával a főszerepben

WILLIAM RATHG IFF Vasárnap és Hétfőn az Urániában

Németh Sándor és Társa

saját gyártmányu csokoládé, bonbon és dessert áru gyári lerakatát tekintse meg. ARAD, báró Bohus-palota, Apollo mozi mellett

Friss és kellemes ízű

Csukamájolaj

most érkezett, ára egy nagy üvegnek 30 Lei. 12061

Orvos arak figyelmebe!

Neosalvarsan

nagyobb mennyiségben

Scharlachserum

a Sächsische Serumwerke összes készítményei. Kaphatók:

Hajós gyógytárban

Aradon, Bulv. Regina Maria 22.

JEANETTA MOHR

FOG vissz. fogtechnikusné FOG

Arad, Luther-tér 1.
Rendel 8-12, 2-7-ig.
Minden csúsz-tökön szegő-nyeknek ingyen foghúzza.

12041

CSAKY órás,

ékszerész és vésnök

elsőrangu, saját órás és vésnöki műterme Aradon, a városházával szembeni épületben, str. Horia (Széchenyi-u.) 1. Pontosan szabályozott zsebórák, fali, inga, ébresztő- és irodai órák nagy raktára. — Arany, ezüst órák, vésnöki cikkek a legolcsóbb áron. Legmagasabb áron vesz aranyat és ezüstöt.

Hölgyeknek mindennapi használatra. Úraknak borotválkozás utánra ajánljuk a

HELACITOT

Izzadó fényes zsíros arc, egyszeri lemosására csodás szép lesz, mintha valami lehelet finomságu harmattal volna bevonva. (Miteszerek) alkák pár nap alatt elmúlnak. — Legártalmatlanabb arcszépítő. — Készíti

Dr. Földes és Hehs Margitrore gyára
Budapest, I. Bertalan-utca 26.
Arad—Uj-Micalaca. 12091

FELTER TERÉZ

kozmetikai intézete ARAD, 18879
Strada Metiana (Ferry-u.) 4.

Hajszálak végleges eltávolítása, arcápolás.

Hölgyfodrászat, hajfestés, manikűr.

Salon kőszület,

apritott tüzfűt, faszület és kőszület házhoz szállít: 12011

KNEFFEL szénüzlete

Bulv. Reg. Ferdinand (Boros B.-tér) 2.

Figyelem! Figyelem!

Deamna Purgly Lajosné

57. számú ház nagy kerttel, kétszobás lakással e hó 14-én (vasárnap) délután 3 órakor

önkéntes árverés

utján a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Mozgófénykép

színház berendezéséhez szükséges vetítógép, 13174

Dinamóval,

megvételre kerestetik. — Ajánlatok:

Koch Dániel,

Strada Eminescu, Arad, címre küldendők.

Garantált!

fajtiszta!

Erfurti főzelék és virágmagvak kaphatók

Balázs Odön

magkereskedésében

Oradea-Mare (Nagyvárad)
Vitéz Mihály (Nagyipao) tér 4.

Részletes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

PALYAZATI HIRDETMEY.

Pecica-Romana (Román-Pécska) község jegyzőségénél egy a jegyzői teendőiben jártas, román nyelvet kifogástalanul értő egyén azonnal alkalmazást nyer. Javadalma havi 600 lei fizetés és a magánmunkálatokból 50%. Ajánlatok közigazgatási jegyzőhöz címzendők. 95

Jó és olcsó férft, női és gyermek-

cipők raktáron kaphatók

CZERNOCZKI

cipőüzletében, strada Marasesti (Kossuth-u.) 3. 6257

Ioan Kádár János

géplakatos és mechanikai üzeme Aradon, Str. Simion Balint No. 10. (Dessewffy-utca)

Vállalja:

Dynamók, villanymotorok, transzformátorok, elektromos indító készülékek stb. szaksteri javítását, újratekerését a legjutányosabb áron. Ugyisint vállalja motorerőre berendezett üzemek jókarban tartását. 184

Ecetgyár

nagyobb városban, más vállalkozás miatt eladó, vagy társulna.

Ajánlatokat „Alkalmi” jeligére a kiadóba kér. 110

Az Est hírlapjában 2091.

Azonnali megvételre

keresünk egy új vagy kevésbé használt, de teljesen jó és üzembépes egyenáramú mellékáram körű dinamógépet

4 K. W. teljesítménnyel 110 Volt feszültség mellett sziljhajtásra szijjesztő sinekkel. Hozzá kapcsoló táblát gerjesztő ellenállással, Volt és Amper mérővel. — Szives ajánlatok a lehető legrövidebb szállítási határidő megjelölésével „Agrár Takarékpénztár Csontföldelőző és Ényvgyára Marosvásárhely” címre küldendők. 171

100.000 Lei

értékű óvadékkal

rendelkező, román, magyar és németül beszélő korekt egyén

kereskedelmi avagy bármilyen bizalmi állást keres nagyobb cégnél.

Cim: Kladohivatban. 179

Fischer M és Társa

kenyérütőde és lisztnagykereskedés

ARAD, Bul. Regele Ferdinand (Boros Bent-tér) 15.

Kismalomban örölt friss házi

k o r p a

Maximális áron kiffinó fehér- és barna kenyér kapható.

Fehér kenyér kg. 5-50
Barna „ „ 3-50

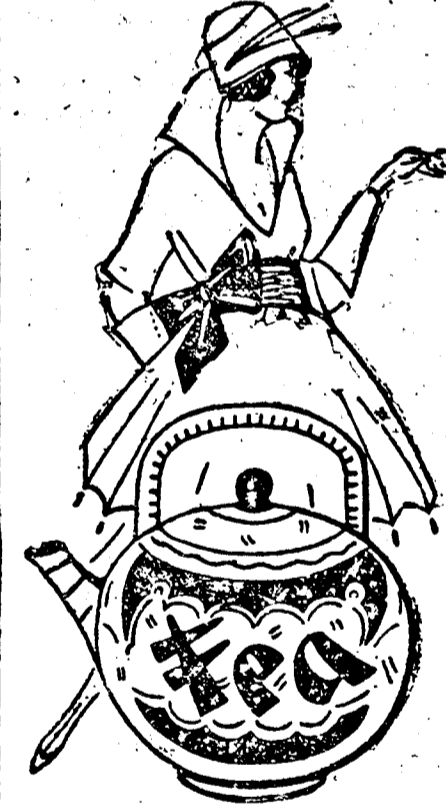
A t. közönség szives pártfogását figyelemmel kérjük. 6214

Berlini tőzsdén jegyzett

értékpapírok

vételére és eladására megbízásokat elfogad az

Aradi Központi Takarékpénztár pénzváltóüzlete.

TEASKANNA

VÉDJEGYU TEA

A Balkán Impex R. 7 nagybani. egyedárusítóiye és főlerakata.

12187 Temesvár.

Utleveleket 45 leiért láttamozunk. Gyűjtőhelyek: Weinberger cipőüzlet, főtér és Weiss Dávid nagykereskedése Str. Marasesti (Kossuth-utca.)

Legmodernebb gépekkel

PASTEURIZÁLT SÖR

eltartható garantáltan hónapokig anélkül, hogy zavarossá válnék, vagy megromlana. Minden gyártmányt feltűnő minőségben egyedül:

Oppenheimer Rezső sör-főraktárában Arad, str. Eminescu No. 8 kapható.

Miért nem iszol Gottschlig-rumot? Kapható mindenütt.

Jelmez és estélyi ruhák a legizlésesebbben és jutányosan TRÉBITS divatszalonban készülnek. Ugyanott önálló varróleány felvétetik. Strada Alexandri (Salacz-utca) 6., I. em.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 1 leu.

Vastagabb betűvel 2 leu.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 10 leu.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

SZERÉNY özvegy asszonyka önmagának lelkü ur támogató barátságát keresi. Leveleket „Nehéz az élet” jelívről a kiadóhivatalba kéri. 196

BARNÁ, fiatal asszony támogató barátot keres. Leveleket a kiadóba „Marquirit” jelívről kéri. 13352

Házasság.

HARMINCKET ÉVES kereskedő házasság céljából megismerkedne némi hozománytal rendelkező csinos leánnyal, esetleg özvegyvel. Leveleket „Élettárs” jelívről a kiadóba. 200

Alkalmazás.

KEFEKÖTŐ SEGÉDEK és gyakorlott kefékötő leányok felvétetnek Str. Oltuz (Illés-utca) 101. 115

A FASZAKMÁBAN, úgy külső, mint irodalmi munkálatokban 18 évi gyakorlat. Irodalmi teendőkből, vámkiszámlákban, teljes jártassággal bír, agilis, megbízható fiatalember, perfekt könyvelő, román és magyar levelező, német nyelv-ismerettel, nagy összeköttetéssel, bizalmas állást, esetleg délutáni foglalkozást is vállal. Szíves megkereséseket „Vas-szorgalom” jelívről a kiadóhivatalba kéri. 153

PÉNZTÁRNOK KISASSZONY, számolásban, pénztárkezelésben és lehetőleg román nyelvben jártas, azonnali belépésre kerestetik. Tanfolyamot végzették előnyben. Cim a kiadóban. 154

UTAZÁSRA is alkalmas, románul beszélő helyi úgynök fűszer nagykereskedés részére azonnali felvétetik. Ajánlatok „Existencia” alatt a laphoz intézendők. 160

TISZTESSÉGES, megbízható főzõd jó fizetéssel felvétetik. Cim „Dáma” harisnya üzlet Strada Alexandri (Salacz-utca) 1. 169

FŐMOLNÁRI ALLAST keresek, esetleg társulnék malom teljes felszerelésében. Szakképzett vagyok. Cimem a kiadóhivatalban. 173

MEGBIZHATÓ minden 400 leu fizetés azonnali felvétetik. Bulev. Dragalina (Apponyi-körút) 8. földszint 2. 170

JÓL FŐZŐ minden szakszakké felvétetik. Cim Wallinger hirdetőjében. 13173

HÁZVEZETŐNÖT keres magános aradi ur. Cim Wallinger hirdetőjében. 13175

INTELLIGENTES ártér - deutsches Fräulein wird zu einem zwei jährigen Knaben aufgenommen. Adresse in Kelet hírlapiroda. 13038

ÜGYES irodista-leányt keresünk azonnali belépésre. Cim Kelet hírlapiroda. 13038

ANYAHELYETTEST keresek 2 1/2 éves kisgyermemmel. Str. Alexandri (Salacz-utca) 6. I. emelet. 13037

ÜGYES kiszolgáló segéd fűszerszakmából, ki a román-magyar nyelvet bírja, azonnali belépésre felvétetik. Ajánlatot Zuckermann Sámuel céghez Tinca (Tenke) küldendők. 193

VARSÁNDUL-NOU (Ujvarsándi) VIZI-MALOMBA azonnali belépésre csak képzettséggel rendelkezőket keresünk. Intézőség. 190

GYERMEK MELLÉ, vagy magányos ur-nőhöz ajánkozik jobb nő. Cim a kiadóhivatalban. 191

SZÓLÓ ÉS BORKEZELŐI, gyümölcsös, vagy konyhakertészeti állást keres nos, családost, 45 éves vncellér, ki a ménesi m. kir. vncellér-iskola egy éves tanfolyamát jeles sikerrel 1899-ben végezte. Képzettsége óta önállóan működött. Beszél román és magyar nyelven. Cim: Zelenák István (Aradm.) Sibisi (Borossebesi uradalom). 182

ÁPOLÓNÓ betegnek mellé ajánkozik. Str. Rescarului (Thököly Imre-utca) 57. 180

KERTÉSZT keresek gazdaságba. Arad, postafiók 107. 178

VINCELLÉRNEK ajánkozik az összes kerti munkákat értő férfi. Cime Dulcsán Mihály. Str. Cosbuc (Wesselenyi-u.) 30. 201

AZSUROZÓ NŐKET keresek. Cim a kiadóhivatalban. 199

Vétel és eladás.

SZMIRNÁ szőnyegek, ezüst retikül, új lenvászon paplanhuzatok, új ágynemű, fehérnemű, zsebkendők, kézimunkák, függöny, ágycserzők, dísz tárgyak, leány tülkabátok eladók Strada Consistorului (Batthyány-utca) 23. I. em. jobb. 1000

BUTOR, tulhalmozott raktár miatt, ebédli és hálószobák olcsó áron kaphatók Wiegenfeld. Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 40a) 12071

NYERSBORKÖVET veszek minden mennyiségben Irom Arnold Arad. Str. Grigorie Alexandrescu (Bercsényi-utca) 39 sz. 10655

KITUNÓ hangu bécsi zongora 17.000 leuért eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 12993

ELADÓ alig használt sötétkék férfiruha közepes méretre 1600 Leuért. Str. Cosel 6. Házfelügyelőnél. 13175

ÁGYHUZAT, fogások és kofferek eladók Cim kiadóban. 118

BŐRFEDELES hintó, lószerszámok, szecskavágó eladó. Calea Saguna 60. 120

IRODABERENDEZÉST, használtat, urali garnitúrát, íróasztalokat stb. megvételre keresek. Cim a kiadóhivatalban. 157

EGY WAGGON takarmány répa eladó. Cim a kiadóban. 163

EBÉDLŐ keményfából, rózsaszín selyem salongarnitúra drapériákkal, tükrökkel eladó. Str. Eminescu 20b) Megtekinthető délelőtti órákban. 13036

EGY rövid zongora eladó. Str. Corneliu Popescu (Edelspacher-utca) 15. 198

GYERMEKKOCSI, 0.5 VILLYANYMOTOR AUTOGENHEGYESZTŐ, nagy objektív eladó. Gyermekekcsik javítását, gumminizást, fedélkészítést vállalok. Str. Bolinteanu (Arany János-utca) 1. Fűrészgyár mögött. 195

VADONATUJ smoking és szakett-öltöny selyembéléssel eladó Strada Cosbuc (Wesselenyi-utca) 1. sz. I. em. 192

PARADICSOM kocsagot, szörme bélésűket vesz Comissio Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. az udvarban balra. 194

NYOLCAS RUSTON gyártmányú cséplőgarnitúra új szíjzattal eladó. Kovaliknál, Tornea (Tornya). 181

EGY DARAB 3 éves hollandi fehér fejű tenyészbika eladó. Str. Oncu (Schwedel József-utca) 10. 183

MODERN, világos hálószoba eladó Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) 16. jobbra földszint 8. 177

SZAZ FINOM levélpapír, 100 selyempapírral bélelt borítékkal Leu 45.— Kétszer papírkereskedőnél Strada Tudor Vladimirescu (Dobó-utca) 1. 11851

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

MINDENKI TUDJA, hogy a karácsonyi ajándékok legalkalmasabb beszerzési forrása az Ortutay-palotában levő Szépművészeti Szalon. Régi és modern festmények, szőnyegek és műtárgyak állandó kiállítása. 11911

MINDENNEMŰ ÉKSZERT, gyöngyöket, legmagasabb árban vesz Salon Artistique Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. 12021

FESTMÉNYEK (ujak, kiváló művészek-től) érkeztek Kerpel műkereskedésébe. Ugyanott 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár. 12871

EGY spitzbiber hunda, ezüst retikül, perzsa, szmirna szőnyegek és mindenféle berendezési tárgyak eladók „Comissio” bizományi üzlet Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. az udvarban balra. 5914

VESZÉK könyvtárakat, hangjegyeket, bélyeggyűjteményeket és hegedűket a legmagasabb áron. Kerpel Izsó könyvkereskedése. 13629

Ingatlan.

SZÉP magánház Calea Zimandului (Zimándi-ut) 5. sz. eladó. Érdeklődni 7. alatt, Cservennél. 140

MAGÁNHÁZ belvárosban 2 szobás lakással 70.000 leuért. — Magánház 60.000 leuért. — Magánház üzlettel 100.000 leuért átvehető. — Magánház 4 szobás lakással 100.000 leuért átvehető. — Vendéglő, hentesüzlet lakással átvehető. Megbízott „Argus” iroda Strada Eminescu (Deák F.-utca) 1. 13411

MAGAS földszintes ház 3 szobás lakással, 105 ezer Leuért eladó, azonnal átvehető. — Ezenkívül több kisebb bér- és magánházak 3-6 szobás lakásokkal eladók. Háasz-iroda Strada Románului (Zimándi-utca) 6. 1511

MAGÁNHÁZ 2 szoba, konyha, mosókonyha, villanyvilágítás, gazdálkodásra alkalmas elfoglalható lakással eladó. Str. Mijloc (Közép-utca) 30. 13039

MODERN HAZ 8 szobás lakással eladó. Cim a kiadóban. 172

KERTET vennék évi bérletre. Cim Illés, rendőrmester Strada Consistorului 5. 1000

ELADÓK bérházak, magánházak, kávéház, vendéglő, 2 szobás lakással, olcsó hálóberendezések Lukácsnál. Str. Corneliu Popescu (Edelspacher-utca) 20. 197

SAROKHÁZ üzlettel, italméréssel, elfoglalható lakással, forgalmas helyen betegség miatt eladó. Cim a kiadóban. 185

CSALÁDI HAZ Muresel (Zsigmondháza) azonnal elfoglalható, eladó. Cim: „Banater Herald” hirdető irodában Str. Soarelui (Zoltán-utca) 4. 124

ORSOVÁN a dunaparton elsőrangú szálloda 16 modernül berendezett vendégszobával, nagy terrasz a Dunára, teljesen felszerelve eladó. Kizárólag megbízott Arató közvetítő-iroda Lipova. 188

Üzletek.

NYERS OLÁJJAL 22 lóerőre járó gőzmalom eladó. Esetleg bérbe adó. Bővebb felvilágosítást ad Rada Istimie Bodesti u. p. Csil, Aradm. 168

PODRÁSZ ÜZLET havi 6000 leu jövedelemmel sürgősen eladó. Bővebbet Kardos büfé Strada Matei Corvin (Hunyadi-utca) 4. 13411

JÓFORGALMU sütőde betegség miatt Temesmezgyében sürgősen eladó. Cim: Wallinger hirdetőjében. 13175

Különféle.

VARRÓGÉPEKET, kerékpárokat, gramofont, legjobban javít Schwarcz műszerész. Str. Brancovici (Lázár Vilmos-utca) 3. 12811

ASSZONYOK, leányok részére gyorsan és pontosan elsajátítható varró- és szabásati tanfolyam van Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 40a) II. emelet udvari feljárt. 12971

MEGFAKULT hajmunkák festését bármilyen színre vállalja Fischer modern hajmunka vállalata Str. Marasesti (Kossuth-utca) 58. 6547

SZÉPEN berendezett jó üzlethez kevés tőkével társat keresek. Cim a kiadóhivatalban. 187

HASZNALT OLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban. 140

„Megbízás” vállalat Strada Horia 2. (Széchenyi-u.) 2. **Mindennemű megbízást vállal,** adás-vételt, közvetít, bank és biztosítási ügyekben, eljár, helybeli és vidéki levélbeni megbízásokat pontosan elintézt. Képviseletek: Aradmegye területén és Oradea-Mare, Timisoara, Budapest, Szeged, Debrecen, Subotica-Szabadka, Novisád-Ujvidéken. 202